

W. J. ...

ΑΓΟΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ,

ΜΕΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ,

Εκδιδόμενον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ,

Συντάσσόμενον δὲ ὑπὸ διαφόρων ἀξιωματικῶν καὶ διευθυνόμενον

παρὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ,

Ἐπιμετοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ παρὰ τῷ Ἰπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκεν ἡ φύσις ἵνα οὐρανὸν καὶ γῆραν ἀναλήψεται, καὶ ἐεδόσθαι κάλλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ ἡδὴ ἔδδν ἀμαρτωλῶν ἀφανίσαι. »
« τὸ εὐεργετεῖν. » (Πυθαγόρας.) (Ψαλ. 145. §. 9.)

ΕΤΟΣ Β'. (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ) ΤΕΥΧΟΣ Η'.

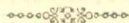
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ.

ΕΦ 1858.

ΑΠΟΜΑΧΟΣ,

ΕΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

1857 1914

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν Θεῶν τοῖς ἀνθρώποις ἔδονται κάλλιστα, τό τε ἀληθεύειν καὶ τὸ ἔδδον ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. »
εὐεργετῆιν. » (Πυθαγόρας.) « Ὄρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται καὶ ἔδδον ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. » (Ψαλ. 145 §. 9.)

ΤΕΥΧΟΣ Η'. ΑΘΗΝΗΣΙ, τῇ 30 9βρίου 1858 Αριθ. 20.

Δικαιοσύνη καὶ γενναιότης τῆς σεπτῆς ἡμῶν Βασιλίσσης.

Βίος τοῦ Λάμπρου Κατσόνη.

Ἐνδοξοὶ καὶ ἀξιοθύμαστοι βεβαίως ὑπῆρξαν πολλοὶ ἐκ τῶν ἀθλητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος· ἀλλ' ὁ Λάμπρος Κατσόνης ὑπερέβη ἴσως αὐτούς ἅπαντας. Διότι ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἔθνους καὶ μετὰ τὸν πολυθρύλλητον ἐκείνον ἥρωα τῆς Ἡπείρου Γ. Καστριώτην, τὸν ἐπονομασθέντα Σκενδέρμπετην οὐδεὶς ἄλλος ἀπέδειξεν ἐμπράκτως, πόσον δύναται ἡ μεγαλεπήβολος ἀνδρία καὶ ἡ σταθερὰ ἀπόφασις ἔγουσα σύμμαχον τὸν Θεόν. Πρῶτος αὐτὸς τῷ ὄντι ἀπὸ τοῦ 1788 ἐξῆλεγε τὴν ἀληθῆ κατὰ θάλασσαν ἀσθένειαν τοῦ ἐχθροῦ ἀνευροῦ ὡς πτέρναν τοῦ Ἀχιλλέως τὸ εὐτρωτον αὐτοῦ μέρος· αὐτὸς ἐνέπνευσε τὰ πατριωτικὰ τοῦ αἰοιδίμου Ρήγα σχέδια· αὐτὸς ἐνώπιον εἰς τὰ ὄρη τοὺς προμάχους τῆς πατρίδος, οὔτινες ἐπιπτον αἰφνιδίως εἰς τοὺς πολεμίους ὡς ὁ Ῥωμαῖος Φάβιος Μάξιμος· αὐτὸς τέλος ἔδωκε τὸ παράδειγμα καὶ τὰς ἐλπίδας γενικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐκτοτε ἄρα χρονολογεῖται κυρίως αὕτη· καθότι ἂν καὶ κατεστάλη ἐντὸς ὀλίγου ἡ γενομένη ἤδη καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον καὶ τὸ Αἰγαῖον κινήσεις, ἔβασκεν ὅμως λαθραῖως ὡς πῦρ, ὥστε μετὰ τριάκοντα ἔτη ἐξεβράχη συστηματικώτερα εἰς δύο ἐν ταυτῷ ἀντίθετα ἄκρα, πρὸς βορρᾶν δηλ. καὶ νότον τῆς εὐρυχώρου τῶν Ὀθωμανῶν αὐτοκρατορίας.

Τοιοιτοτρόπως τὸ ὄνομα τοῦ Κατσόνη εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν ἀμέσως τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου· Ἀλλὰ διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν συμβεβηκότων, ἢ καὶ διὰ τὰ ἐπικρατοῦντα ἐνίοτε τῶν φατριῶν πάθη τυμπίπτει συχνάκις καὶ τὰ ἔθνη, καθὼς καὶ οἱ ἰδιῶται, νὰ λησμονῶσι τοὺς εὐεργέτας, καὶ ἐν ᾧ ἀπολαύουσιν ἠδὴ τῶν εὐεργετημάτων. Τοῦτο φοβούμενος ὁ υἱὸς τοῦ ἥρωος, συνταγματάρχης εἰς τὴν

στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὀρθοδόξου Ῥωσσίας, (1) ἔπεμψεν ἐν ταύτῃ ἐσχάτως ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου τὴν εἰκόνα τοῦ Λάμπρου Κατσόνη, ἵνα ἐκλάβῃ καὶ αὐτὴ τὸν ἀρμόδιον τόπον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον τῶν προμαχῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ πράξις αὕτη ἐμφαίνει ὁμολογουμένως οὐ μόνον εὐσέθειαν πρὸς τὸν πατέρα, ἀλλ' ἀγάπην εἰλικρινῆ καὶ πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα. Ὄθεν ἡ σεπτιότης καὶ γενναϊότητων ἡμῶν Βασίλισσα ἀμφότερα τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἐνδομύχως σεβομένη καὶ ὡς φιλόστοργος θυγάτηρ καὶ ὡς ἑλληνικῆς ἐτίμησε δικαίως τὸν ἀπόντα Ἑλληνα ἀξιωματικὸν διὰ τοῦ παρασήμου τῶν ταξιαρχῶν τοῦ σωτήρος, καθὼς ἡ Ἀυτοκρατορίσσα τῆς Ῥωσσίας ἐτίμησε τὸν πατέρα αὐτοῦ παρόντα.

Ἄλλ' ὁ βίος τοῦ Λάμπρου Κατσόνη διέμεινεν ἄγνωστος μέχρι τοῦδε· διότι μόλις καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τῆς ἐπαναστάσεως ὑπελείποντο ζῶντες ὀλίγοι τινὲς τῶν συναγωνιστῶν αὐτοῦ, ἢ αὐτόπται καὶ μάρτυρες τῶν ἑλληνικῶν κατορθωμάτων του. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον ὡς συμπολίτης τοῦ ἥρωος, ἀλλὰ καὶ ὡς φίλος τῆς ἀληθείας προθυμοῦμαι νὰ συμπληρώσω τὸ χάσμα τοῦτο προσφέρων κατὰ τὸ παρὸν μὲν διὰ τοῦ Ἀπομάχου, ὕστερον δὲ, ἢν Θεὸς δίδῃ, καὶ διὰ βιβλίου ἑλληνικῆς ἱστορίας σύντομον, ἀλλὰ πιστὴν ἔκθεσιν τῶν ποικίλων περιπετειῶν τοῦ Λάμπρου Κατσόνη, ἧτις περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου ἐν Ῥωσσίᾳ ἐξ ἀνθρώπων λαθόντων αὐτὴν παρὰ φίλων καὶ συναθλητῶν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

Ἄν καὶ κατὰ χρέος ἐσεβάσθην πανταχοῦ τὸ πραγματικόν, καθὼς καὶ τὸ λεκτικὸν μέρος τῆς βιογραφίας ταύτης, νομίζω ὅμως καλὸν διὰ τὴν ἀκρίβειαν νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶτε ἐξ ἀγνοίας, εἶτε ἐν ἐπιγνώσει ἀπεσιώπησε τὴν αἰτίαν τῆς φυγοπατρίας τοῦ Λάμπρου Κατσόνη. Ἡ περίστασις ἦτο τῆ ὄντι ἀπαίσιος καὶ δυστυχής. Ἀλλὰ τὸ ὄνειδος τοῦ ἀκουσίου φόνου, τὸν ὅποιον ἐπραξε παρὰ πότον ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τινος ὕβριστοῦ, ἐξέπλυνε πλεονάκις ἔπειτα προσάγων αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς θυσίαν ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος, μυρίους δὲ τῶν ἐχθρῶν πέμψας εἰς τὸν Ἄδην.

Ὁ πρό τινων μνηῶν τελευτήσας γερουσιαστῆς Λάμπρος Νάκος ἐκ Λεβαδείας ἦτο ἐξανέπιος τοῦ Λάμπρου Κατσόνη, οὗτινος ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα, δηλ. ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶχε θεῖον πρὸς πατρὸς τὸν ἥρωα τοῦτον. Ἐντεῦθεν καταφαίνεται ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν Νακαίων,

(1) Ἡρίστευσε κατὰ πολλὰς μάχας διαφόρων πολέμων τῆς Ῥωσσίας ὅθεν φέρει καὶ πολλὰ παράσημα. Ἐκ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν ὁ μὲν ἔπασεν ἀδρείως ἐν Κριμαίᾳ, ὁ δὲ ὑπηρετεῖ εἰσέτι εὐδοκίμως.

καύχημα οὐ μόνον μιᾶς τῶν πρωτίστων πόλεων, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ παντοδαπὰ πλεονεκτήματα τοῦ αἰχμαλωτισθέντος ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ πασᾶ Νικολάου Νάκου (1), οἰκογένεια ἄλλοτε περιφανής καὶ βραχύπλουτος, νῦν δὲ ἀναξιοπαθοῦσα καὶ δυστυχής, ἔχει καὶ παλαιὰ δικαιώματα εἰς τὴν ἀγάπην τῶν συμπατριωτῶν αὐτῆς καὶ τὴν προστασίαν τῆς Κυβερνήσεως.

I. N. A.

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΤΣΟΝΗΣ.

Ἰ π β

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΜΜ. ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ (2).

4792.

Λόγος ἐνέπεσε καὶ περὶ Λάμπρου Κατσόνη καὶ ἔρις εὐθὺς ἐκ τούτου ἐγένετο. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐξηυτέλιζον, οἱ δὲ τούναντίον ὑπερμεγάλυνον. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἀκριβῶς γινώσκων τὸν ἄνδρα, οὐχ ἦττον δὲ καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντα, χρηματίσας ὑπομνηματογράφος καὶ συνυπουργός ἐν ὄλῳ τῷ πολέμῳ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας πρὸς τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος τούτου, πάντα τὰ κατ' αὐτὸν διηγήσομαι εἰλικρινῶς, μηδὲν περιττὸν προσθεῖς πρὸς χάριν, ἢ μὴ, ἀποβλέπων δὲ μόνον εἰς τούτο, ἵνα οἱ ἀναγινώσκοντες κρίναι ἔχωσι, πότερον ἐπαινεῖν δεῖ τοῦτον, ἢ κατηγορεῖν καὶ συμπεράναι ὀρθῶς δύνωνται, ἐάν ὁ Λάμπρος ὑπάρχων ἀμαθής, πάντων τῶν πρὸς ναυμαχίαν ἐνδεής καὶ ὑπὲρ Ῥωσσίας μαχόμενος, ἐποίησε τοσαῦτα κατορθώματα, ὡς ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ ἱστορίᾳ δηλωθήσεται, οἱ Καλαῦ-

(1) Ἐχρημάτισεν ὁ μακαρίτης σπάνιος ὅσον οὐδεὶς τῶν ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν βαθεῖαν πολιτικὴν αὐτοῦ σύνεσιν οὐχ ἦττον, ἢ τὴν εὐσέθειαν καὶ τὴν σχετικὴν τότε πολυμάθειαν. Ἐπειδὴ ἐγίνωσκε γραμματικῶς τέσσαρας διαλέκτους, Ἑλληνικὴν, Λατινικὴν, Ἰταλικὴν καὶ Τουρκικὴν. Ὄθεν καὶ ὁ τύραννος τῆς Ἰππετροῦ ἐτίμησε αὐτὸν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους προεστώτας τῶν ὑποκειμένων ἐπαρχιῶν καὶ οἱ διαβαίνοντες ἐκ Λεβαδείας τατράπαι ἐθαύμαζον, ὅτε μάλιστα ἦκουον αὐτὸν λαλοῦντα μετὰ Περσαραβικῆς γλαφυρότητος τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν, ὥστε τις αὐτῶν στραφεὶς πρὸς μεγιστᾶνα παρακαθήμενον ἔφθασε νὰ εἴπῃ « Κρίμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐγεννήθη Χριστιανός. »

(2) Οὗτος, Λέσβιος τὴν πατρίδα, ὑπῆρξε πλοίαρχος τῆς Ῥωσσιακῆς κυβερνήσεως καὶ ἀδελφός τοῦ ἐν Ἄμστελοδάμῳ ἐμπόρου Παλαιολόγου.

ριοι οὐ Ἰδρεάται, οἱ Ἀλιούσιοι, οἱ Ψηραῖοι καὶ λοιποὶ νησιῶται, ὄντες θαλασσινοὶ κάλλιστοι, ἔχοντες πλοῖα πολυάριθμα, μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως, πατρίδος, γυναικῶν, τέκνων καὶ ἀδελφῶν, πῶς οὐ μείζονα ποιήσουσιν; Ἐὰν ὁ γενναῖος Ἀνδρούτζος, ἔχων ὀλίγας ἑκατοντάδας στρατιωτῶν ἔφθειρε χιλιάδας ἔχθρῶν καὶ τὴν Πελοπόννησον πᾶσαν διήλθεν ὁσημέραι μαχόμενος, οἱ ἐν Ἑλλάδι Ἀχιλλεῖς καὶ Λαωνίδαί, τὴν Ἰπείρον καὶ τὸ Πανελλήνιον συμμάχους ἔχοντες καὶ τὸ παράδειγμα τοιούτων βλέποντες, πῶς οὐ μυριάδας ἔχθρῶν ἀφανίσουσι καὶ τὴν πατρίδα ἐλευθερώσουσι;

Πατρίδα μὲν ἔσχεν ὁ Λάμπρος τὴν ἐν Βοιωτίᾳ Λεβαδίαν, διάσημόν ποτε ὑπάρξασαν διὰ τὸ τοῦ Τροφωνίου μαντεῖον, γονεῖς δὲ τοὺς ἐπισημοτέρους ταύτης τῆς πόλεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἰς κρίσιν ὀλεθρίαν ὑπέπεσεν, ἔνεκα τούτου οὐ μόνον καιρὸν οὐκ εἶχε δοῦναι τῷ παιδί αὐτοῦ ἀνατροφὴν καὶ μάθησιν τὴν προσήκουσαν, ἀλλ' ἵνα μὴ συγκινδυνεύσῃ καὶ ὁ υἱὸς εἰς Ζακυνθὸν αὐτὸν ἀπέστειλεν.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς πατρικῆς πάσης περιουσίας δημοθεισίας, ὁ Λάμπρος ἑπτακαιδεκαετῆς ὢν τὴν ἡλικίαν καὶ στερούμενος καὶ αὐτῶν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἐβιάσθη μισθωθῆναι παρά τινι τεχνίτῃ, παρ' ᾧ καὶ διέτριψεν ἔτη τρία· μὴ ἔχων δὲ εὐαρέσκεια ἐπὶ ταύτῃ τῇ τέχνῃ τόπον καὶ τύχην ἀμείψαι διεννοήθη· διὸ ἐπιτυχῶν πλοίου εἰς Λιβουῖρον πόλιν ἀνεχώρησεν, ὅπου ὁ Ῥωσσοῦς στόλος κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἠτοιμάζετο· παρουσιασθεὶς δὲ πρὸς τὸν στολάρχην εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Ῥωσσίας εἰσελθεῖν ἐζήτησε, καὶ αὐτὸς δεξάμενος αὐτὸν, εἰς τὸ τάγμα τῶν κυνηγῶν κατήταξεν. Ὁ δὲ ταξιάρχης, ὀνόματι Νοταβιανός, ἰδὼν τὴν ἀγχίνιον, προθυμίαν καὶ καλὴν τοῦ νέου διαγωγὴν ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ ἐν τὸς ὀλίγου ἐκ στρατιώτου δέκαρχον αὐτὸν ἐποίησεν. Ἐν ὅλῳ δὲ τῷ τοῦ πολέμου διαστήματι ἔχων τοῦτο τὸ ἀξίωμα κηδοκίμει τὰ μέγιστα καὶ ἐπέσυρε πρὸς ἑαυτὸν τὴν μετ' εὐνοίας προσοχὴν τῶν ἀρχηγῶν, ὥστε μεταχειρίζεσθαι αὐτὸν οὐ μόνον εἰς πολεμικὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς πολιτικὰς ὑπουργίας.

Γενομένης δὲ εἰρήνης μεταξύ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας ἐν ἔτει 1774 καὶ τοῦ Ῥωσσοῦ στόλου ἐτοιμαζομένου ἐπιστρέφει οἴκαδε, οἱ μὲν ἄλλοι Γραικοὶ, ὅσοι ἐξ αὐτῶν τοῖς Ῥωσσοῖς συνεμάχησαν, ἔμειναν εἰς τὰ ἴδια, τρεῖς δὲ χιλιάδες καὶ ἐπέκεινα ἐκ τοῦ Γραικο-αλβανικοῦ τάγματος συνηνώθησαν τοῖς Ῥωσσοῖς καὶ μετ' αὐτῶν ἀπῆλθον εἰς Κριμαίαν κατοικήσαντες εἰς Γενί-καλέ. Φιλελεύθερος δὲ ὢν καὶ ὁ Λάμπρος προὔτιμησε τὴν Ῥωσίαν παρά τὴν δεδουλωμένην αὐτοῦ πατρίδα καὶ διὰ παραστάσεως τοῦ Νοταβιανοῦ λαβῶν βαθμῶν

τελείου ἀξιωματικοῦ συγκατετάγη εἰς τὸ τάγμα τῶν Γραικο-αλβανῶν καὶ ἐγένετο συγκατοικὸς αὐτῶν. Ἐνταῦθα δὲ διατρίβων εἴλικυσε πρὸς ἑαυτὸν τὴν εὐνοίαν τοῦ ἐπάρχου, ὀνόματι Πορζόβ, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀγχίνιον καὶ εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἐπιδεξιότητα, ἀλλὰ καὶ διότι ἐκτὸς τῆς μητρικῆς ἐγίνωσκε καὶ τρεῖς ἄλλας διαλέκτους, Ῥωσσοικὴν, Ἰταλικὴν καὶ Τουρκικὴν, οὐσας τότε πάνυ ἀναγκαίας εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ χρόνου διάστημα ἐστέλλετο ὁ κύριος Παῦλος Γεωργιάδης Ποτέμκιν σὺν ὀλίγῳ στρατεύματι ἵνα ἀπὸ Γενί-καλέ διαπεράσας Σαμάνιον καὶ Κουμπάνιον ταπεινώσῃ τοὺς ἐκεῖ γειτνιαζοντας βαρβάρους κἀκείθεν διευθύνῃ τὴν ἑαυτοῦ πορείαν εἰς Περσίαν. Ὡς οὖν ἔφθασεν εἰς Γενί-καλέ καὶ τὰ πρὸς διάβασιν ἦσαν ἔτοιμα, ὁ ἐπαρχὸς γινώσκων τὰ τοῦ Λάμπρου προτερήματα καὶ κρίνων ὅτι ἠδύνατο χρησιμεῦσαι εἰς τὰς τοῦ Ποτέμκιν χρεῖας ἀμέσως αὐτὸν ἐκεῖνῳ συνέστησεν. Ὁ δὲ ἀσμένως αὐτὸν δεξάμενος μετὰ προβιβασμοῦ ἀξιώματος διέβη εἰς Σαμάνιον. Εἰδήμων δὲ ὢν ὁ Λάμπρος τῆς Τουρκικῆς διαλέκτου ἐν εὐκολίᾳ ἔμαθε καὶ τὴν Περσικὴν καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἔλαβεν ὁ Ποτέμκιν χρεῖαν ταχυδρόμου εἰς Πετροῦπολιν, τὸν Λάμπρον παρὰ τοὺς ἄλλους προῦκρινε καὶ γράμματα μυστικὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα Ποτέμκιν ἐπέδωκεν. Ὁ δὲ Λάμπρος κολακεύων καὶ ὁδὸν τοὺς ὀδηγοῦντας αὐτὸν Πέρσας οὕτω ταχέως τὴν ὁδοιπορίαν διήνυσεν, ὥστε ἡμέρας ἰκκνάς ταχύτερον καὶ αὐτῶν τῶν ταχίστων ταχυδρόμων εἰς Πετροῦπολιν ἔφθασε καὶ ἀμέσως ἐμφανισθεὶς τῷ ἡγεμόνι ἐπέδωκεν αὐτῷ τὰ γράμματα· Ὁ δὲ θαυμάσας τὴν τοσούτην τοῦ Λάμπρου ταχύτητα εὐμενῶς αὐτὸν ἐδέξατο καὶ θαυμάσιως ἐφιλοδώρησεν· ἐνθαρρύνων δὲ αὐτὸν ὑπέσχετο βραβεῖα καὶ ἀμοιβὰς μείζονας, καὶ μετὰ τινος ἡμέρας εἰς Περσίαν αὐτὸν πρὸς τὸν ἐκεῖ Παῦλον Ποτέμκιν ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ οὐχ ἤτον θαυμάσας ἐπὶ τῇ ἐξαισίῳ τοῦ Λάμπρου ταχυδρομῆ ἐπὶ πλεόν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν ἠύξησε καὶ χρεῖας ἐπιπεσοῦσης πάλιν εἰς Ῥωσίαν αὐτὸν ἀπέστειλεν, ὁπότε καὶ ὁδὸν ὑπὸ ἀμέτρου ζήλου πρὸς τὴν αὐλὴν τῆς Ῥωσσίας καὶ φιλοτιμίας παρεκτραπέεις τολμηρὸν ἔργον ἔπραξεν. Εἰς Περσίαν, καθὼς καὶ εἰς Τουρκίαν, τῶν σκῶλων ὄντων ἀτάκτων, οἱ ταχυδρόμοι νυκτὸς ἀναπαύονται· ὅθεν καὶ ὁ Λάμπρος, διὰ τὸ ἀσφαλέστερον τὰς νύκτας ἀνεπαύετο. Μίαν δὲ νύκτα εἰς χωρίον ἐλθὼν Περσικὸν ἵνα ἀναπαυθῆ, τὸ κατάλυμα αὐτοῦ παρά τινι Πέρσῃ, ὃς ἦν πρὸ καιροῦ αὐτῷ γνώριμος καὶ φίλος ἐποίησε, δυσκολία δὲ οὐδεμίαν φιλιωθῆναι μετὰ Πέρσου, ἢ μετὰ Τούρκου, ἐὰν ὁ ξενιζόμενος μὴ ἦ φειδωλὸς, ὁ δὲ Λάμπρος ἦν πάνυ μεγαλόδοτος. Κατὰ τύχην εἰς τὸ αὐτὸ κατάλυμα Γάλλον τινὰ εὐρη-

κεν, ὃς ἦν μυστικός τοῦ ἐν Πέρσιᾳ διατρίβοντος Γαλλικοῦ πρέσβευος, τοῦ Κόμητος Δε-Φριήνου μεθ' ἐνὸς δούλου, ὑπολαμβάνων δὲ τοὺς Γάλλους πολιτικούς, ἐχθροὺς τῆς Ρώσσιας διενόηθη μεταχειρισθῆναι ταύτην τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸ ἐπιδειξάει μεγάλην τινὰ δούλευσιν πρὸς τὴν αὐτὴν τῆς Ρώσσιας. Διὸ καλέσας κατ' ἰδίαν τὸν οἰκοδεσπότην καὶ φιλοδωρήσας αὐτῷ, λέγει· Ἐγὼ ἔχω σκοπὸν ζητῆσαι παρὰ τοῦ Γάλλου χαρτία τινὰ πάνυ δι' ἐμὲ ἀναγκαῖα, καὶ ἐὰν οὐ θελήσῃ αὐτοπροαιρέτως δοῦναί μοι ταῦτα, βιάσω αὐτὸν καὶ μόνον παρ' αὐτοῦ χαρτία λήψομαι, ἄλλο δὲ οὐδέν. Ὁ μὲν οὖν Πέρσης ἀμαθὴς ὢν καὶ χυδαῖος, ἀκούων ὅτι χαρτία μόνον ζητεῖ ἔμεινεν ἀδιάφορος, ὁ δὲ Λάμπρος καλέσας εἰς τὴν αὐτὴν τὸν δούλον τοῦ Γάλλου καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν φάτνην, προσποιούμενος ὅτι μυστικὸν τινα λόγον θέλει αὐτῷ εἰπεῖν, ἔδρασε αὐτὸν ἐπὶ τινος στόλου, ἔπειτα προσελθὼν εἰς τὸν μυστικὸν καὶ τὸ ξίφος σπασάμενος λέγει αὐτῷ· Ἄνοιξον τὸν σάκκον σου καὶ τὸ κιβώτιόν σου, ἵνα ἴδω τί ἔχεις ἐν αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ, κόψω σου τὴν κεφαλὴν. Ὁ γοῦν Γάλλος ἐκπλαγείς ἐπὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τούτῳ κινήματι ἀναντιδρότως ἦνοιξε καὶ τὸ σακκίον καὶ τὸ κιβώτιον· ὁ δὲ Λάμπρος λαβὼν μόνον τὰ παρευρεθέντα γράμματα καὶ φιλοδωρήσας τῷ Πέρσῃ εὐθὺς ἀνεχώρησε καὶ τρέχων καθ' ὁδὸν μεθ' ἧς ἠδύνατο ταχύτητος ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν. Μὴ εὐρῶν δὲ τὸν ἡγεμόνα Ποτέμκιν ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Κόμητα Βεζβορόδκιν καὶ ἐγγχειρίας αὐτῷ τὴν παρὰ τοῦ Παύλου Ποτέμκιν ἐπιστολὴν καὶ τὰ γράμματα, ὅσα παρὰ τοῦ μυστικοῦ τοῦ ἐν Πέρσιᾳ Γαλλικοῦ πρέσβευος ἤρπασε καθ' ὁδὸν, διηγήθη αὐτῷ ἐν τίνι τρόπῳ καὶ σκοπῷ ἤρπασεν αὐτά. Ὁ δὲ Κόμης ἀκούσας ταῦτα ἔμεινεν ἐκστατικός καὶ τῇ Αὐτοκρατορίσῃ ἀνήγγειλεν· ἡ δὲ ἀκούσασα τὸ πάντολμον τοῦτο ἔργον ἐκθαμβος ἔμεινεν· ἄγνωστα μὲν τοὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ὡς εἶδεν, ὅτι οἱ Γάλλοι κατὰ τῶν Ρώσσιων ζιζάνια σπείρουσιν, ἔμεινε καθ' ὑπερβολὴν εὐηρεστημένη· διὸ καὶ προσέταξε χρυσία αὐτῷ ἐπιδοθῆναι χίλια καὶ προβιθασμὸν λοχαγοῦ. Ὅτε δὲ ἡ Μεγαλειότης αὐτῆς ἐκ τῆς περιηγήσεως ἐπέστρεψεν εἰς βασιλεύουσιν καὶ ὁ ἡγεμὼν Ποτέμκιν ἔμεινεν εἰς Χερσῶνα κατασκευάζων μικρὸν στόλον, τότε ὁ Λάμπρος ὑποτελὼν ὑπὸ τὴν εὐνοίαν τοῦ αὐτοῦ ἡγεμόνος καὶ εὐρισκόμενος καθ' ἡμέραν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, κηρυχθέντος τοῦ πολέμου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῆς Ρώσσιας ἐν ἔτει 1787, παρέλαβεν ὑπὸ τὴν αὐτοῦ διοίκησιν πλοῖον ἐμπορικὸν ἀγορασθὲν παρὰ τῆς βασιλείας καὶ ὀνομασθὲν *Περεζέριον*, συνάξας δὲ ἐν αὐτῷ Γραικοὺς ἐνενήκοντα ὀκτώ καὶ ὀπλίαις αὐτὸ μετὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων καὶ 18 κανονίων ἐξέπλευσε μετὰ τοῦ λοιποῦ στόλου διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Νικο-

λάου Μορβοδίνου εἰς τὸ Λιμάνιον καὶ ὀρμήσαντος πλησίον τοῦ φρουρίου *Κιλ-μπουργού*. Ἐνταῦθα γοῦν ὁ Λάμπρος μηδὲλως ἀμελῶν ἤριστευσε μεγάλως δεικνύων τὴν αὐτοῦ γενναιοκαρδίαν εἰς διαφόρους περιστάσεις· διὸ καὶ ἐκτῆσατο τὴν πρᾶ τῷ στολάρχῳ εὐνοίαν.

Περὶ δὲ τὰ τέλη μηνὸς Νοεμβρίου φριτηγὸν πλοῖον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενον πλησίον τοῦ Ὀκσακόβου προσώρμισεν ὑπὸ τὴν τῶν ἐκεῖ κανονίων ὑπεράσπισιν. Ὁ γοῦν Λάμπρος, ὡς εἶδεν αὐτὸ, ὄλος ἐφλογίσθη ἐπιθυμῶν αὐτὸ κυριεῦσαι. Διὸ προσελθὼν εἰς τὸν στολάρχην μετὰ θερμότητος ψυχῆς ἐδέετο δοθῆναι αὐτῷ ἐφόλιον καὶ ἄδεια ἵνα διὰ νυκτὸς ἐφορμήσῃ εἰς αὐτό. Ὁ δὲ ἰδὼν ἐν αὐτῷ τσαυτὴν ἔφεσιν καὶ προθυμίαν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ἀποβαλεῖν οὐκ ἠξίωσεν· Ὁ δὲ Λάμπρος πλήρης ἐκ τούτου χαρᾶς γενόμενος καὶ ἀνδρᾶς τριάκοντα καὶ ἕξ ἐκ τῶν γενναιοτέρων ἐκλεξάμενος, μεθ' ὧν καὶ ἀξιοματικὸν Ἰωάννην Κοντογούρην ὀνόματι, καὶ σκοπεύσας τὴν ἡμέραν διὰ τῆς ναυτικῆς πυξίδος εἰς τίνα βαθμὸν τὸ πλοῖον τοῦτο ἴστατο, ἵνα ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς μὴ ἀποτύχῃ, ἐκίνησε πρὸς τὸ μεσονύκτιον, ὁπότε τὸ βαθὺ σκότος ἐπεκράτει· ὧς δὲ ἐπλησίασαν πάντες ἐν ὄπλοις, τοῦ Λάμπρου προηγουμένου, εἰσπηδήσαν εἰς τὸ πλοῖον καὶ κατὰ τύχην ὀκτῶ μόνον Τούρκους, Γραικοὺς δὲ δύο κοιμωμένους βαθέως εὐρίσκουσιν· οἱ γὰρ ἄλλοι τοῦ πλοίου ἦσαν εἰς τὴν ξηρὰν. Τοὺς γοῦν Τούρκους δῆσαντες καὶ τὰς ἀγκύρας ἐλύσαντες τὸ πλοῖον εἰς τὸν ἴδιον στόλον ἔσυρκεν καὶ ἀσφαλισάμενοι αὐτό· ἔσειλαν εἰς Ὀκσακόβον. Προσπλέοντες δὲ πλησίον τοῦ Χασάν πασᾶ, ἐνθα ἦν πυροβολητήριον τῶν ἐχθρῶν, ὡς εἶδον ὅτι παρὰ τοῖς καφενείοις εὐρίσκετο πλῆθος Ὀθωμανῶν, καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν καφὲν ἔπινον, οἱ δὲ ἐκάπνιζον, προστάττει ὁ Λάμπρος στρέψαι τὴν πύργον πρὸς τὰ καφενεῖα καὶ διὰ τῶν ἐν ἐφολίῳ δύο κανονίων πεπληρωμένων σφαιριδίων πυροβολῆσαι κατ' αὐτῶν, τούτου δὲ δις καὶ τρις γενομένου, πολλοὶ μὲν τῶν ἐχθρῶν ἐφονεύθησαν, πλείονες δὲ ἐπληγώθησαν, οἱ δὲ ἐν ἄστει Τούρκοι ἐκπλαγέντες καὶ δισκορπισθέντες, νομίσαντες ὅτι ὁ Ρώσσιος στόλος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς, οἱ μὲν διὰ πυροβόλων ἤρξαντο πυροβολεῖν, οἱ δὲ διὰ κανονίων. Ὁ Λάμπρος ὅμως παραπλεύσας τὸν αἰγιαλὸν καὶ πυροβολήσας καὶ εἰς ἄλλα μέρη ἀπέπλευσε κωπηλατῶν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν στόλον ὑγιής.

Ὁ γενικὸς δὲ ἀρχιστράτηγος τοῦ δευτέρου σώματος, ἡγεμὼν Ποτέμκιν, εἰς τὸ στρατήγιον εὐρίσταντο, ὃ ἦν εἰς χωρίον τοῦ Λιμάνιου παραθαλάσσιον, ἀπέχον τοῦ Κιλμπουργού ὄρας τέσσαρας. Ἐκείθεν ἐρχίνοντο καθαρῶς αἱ τοῦ πυρὸς λάμψεις καὶ τῶν κανονίων ὁ κρότος ἠκούετο. Νομίνας δὲ ὅτι ὁ Ρώσσιος στόλος ἔκρουε

τὸ τῶν ἐχθρῶν φρούριον, ὠργίσθη κατὰ τοῦ στολάρχου καὶ ταχυδρόμον εὐθὺς εἰς Κίλμπουργον ἐπεμφεν, ἵνα περὶ τῶν φαινομένων βεβαιωθῆ. Ὁ δὲ στολάρχης ἀναγνούς τὰ παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου γράμματα ἀμέσως ἀνταπεκρίθη ὅτι ὁ Λάμπρος ἐστὶν ὁ τὴν παραγὴν ποιῶν, ὅστις ἐν ἐφορκίῳ νυκτὸς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκινήθη· τί δὲ ἐπραξεν ἀγνοεῖ, καὶ ὅταν βεβαιωθῆ, ἀνυπερθέτως περὶ τούτων δηλοποιήσῃ. Ὁ δὲ Ποτέμκιν ἀναγνούς τὴν ἐπιστολὴν ἔκραξεν, οὐαί! τὸν ἄξιον καὶ ἀνδρείον Λάμπρον ἀπωλέσαμεν.

Τῇ δὲ πέμπτῃ ὥρᾳ μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἐπιφωσκούσης τῆς ἡμέρας, ἐφθασεν ὁ Λάμπρος φέρων τὸ λάφυρον, οὗ τὸ φορτίον ἦσαν παξιμάδιον, ὀρούζιον, ἔλαιον, σύκα, σταφίδες, λειμόνια, ξενικὰ μῆλα, ρόδιδια, κάστανα, πορτογάλλια καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ἐδωδίων, ἐκ δὲ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ δύο μόνον ἐπληρώθησαν, ὁ ἀξιωματικὸς Ἰωάννης Κοντογούρης καὶ εἰς ἐκ τῶν ναυτῶν. Ὁ στολάρχης, ὡς εἶδε τὸν Λάμπρον, ὑπερεχάρη τὰ μέγιστα καὶ τοὺς μὲν πληρωθέντας προσέταξε παραλαβεῖν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς αὐτοῦ νῆος καὶ μεταχειρισθῆναι εἰς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν παρὰ τῶν ἰατρῶν δυνατὴν θεραπείαν. Ἀμαξίων δὲ τριῶν διὰ προσταγῆς αὐτοῦ προσαχθέντων, τὸ μὲν ἐν ἐγέμισεν ἐκ πάντων τῶν ἐν τῷ πλοίῳ λαφύρων, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἐκάθισε τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ δύο εὐρεθέντας δύο Γραικοὺς καὶ εἰς τὸ τρίτον τὸν Λάμπρον Κατσόνην, μεθ' οὗ καὶ γράμμα πρὸς τὸν Ποτέμκιν ἐπαινῶν τὸν Λάμπρον. Ὁ δὲ Λάμπρος ὡς ὀζυπέτης αὐτὸς ταχὺ φθάσας πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐνεφανίσθη καὶ προσενεγκὼν αὐτῷ τοὺς δύο Γραικοὺς καὶ ἐκ τῶν λαφύρων τὰ εἰς τὸ ἀμάξιον φορτωθέντα, διηγῆθη αὐτῷ πάντα, ὅσα νυκτὸς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπραξεν. Ὁ δὲ παρ' ἐλπίδα τὸν Λάμπρον ἰδὼν καὶ χαρὰς ἀπεριορίστου πλησθεὶς, μετ' εὐμενείας ὑπεδέξατο αὐτὸν καὶ ἀσπασάμενος εἶπεν, οὐκ ἤλπίζον ἰδεῖν σε πλέον· συμβουλεύσας δὲ αὐτῷ πατρικῶς μηκέτι ῥιψοκινδύνη εἶναι, συνεχάρη αὐτῷ καὶ βαθμὸν ἔδωκε ταξίαρχου (Major), καὶ τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ ἄλλα βραβεῖα ἀπένευμε.

Τοῦτο τὸ κατόρθωμα τοῦ Λάμπρου ἀναμφιβόλως μεγίστην ὠφέλειαν εἰς τὰ στρατηγικὰ κινήματα καὶ σχέδια τοῦ ἀρχιστρατήγου προύξηνσε· ἄ. ὅτι ὁ ἀρχιστράτηγος ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν δύο Γραικῶν πολλὰς καὶ ἀναγκαίαις εἰδήσεις μὴ οὖσας αὐτῷ γνωστάς· β'. ὅτι ἐστέρησε τοὺς ἐχθροὺς ἰκανῆς ζωοτροφίας καὶ τὰς τῶν ἰδίων πύξας· καὶ γ'. ὅτι ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς φόβον, δειλίαν καὶ εἰς τὸ ὀρθῶς συλλογιζέσθαι, ἐὰν ἐν μικρὸν ἐφθλιον προύξηνσεν ἡμῖν τοσοῦτον θάνατον, πληγὰς καὶ θόρυβον, ὅποση ἄρ' ἔτι βλάβην καὶ ἀφαισιμὸν προξενήσῃ, ἐὰν ὅλος ὁ στόλος καθ' ἡμῶν κινήθῃ.

Χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου, καὶ τοῦ μὲν Ρωσικοῦ στόλου εἰς Χερ-

σῶνα διαβάντος, τοῦ δὲ ἡγεμόνος εἰς Κρεμεντζούκιον πορευθέντος, διαλογιζόμενος καθ' ἑαυτὸν ὁ Λάμπρος, πῶς ἀν' ἑαυτὸν τὸν ἐκ τῶν ἐχθρῶν τὸ κράτος τῆς Ρωσσίας ζῆλον ἐπιδείξειε καὶ τὴν κατὰ τὸν τυράνων τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐκδίκησιν, τοιοῦτόν τι ἐπενόησε· πρὶν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς Βαλτικῆς τὸν ἐν Κροναταντίῳ ἐτοιμαζόμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν στόλον, πορευθέντα εἰς Τεργέστιον ἐτοιμάσαι πλοῖα καὶ ἀνθρώπους ἄνευ βασιλικῆς δαπάνης καὶ ἀρχομένου ἔαρος ἐφορμήσῃ εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ βιάσαι τὸν ἐχθρὸν διελθεῖν τὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἃς κατὰ τοῦ ἐν Εὐζεῖνῳ Ρωσικοῦ στόλου καὶ τῶν παραθαλασσίων ἠτοίμαζε πόλεων. Ἐπικρίνας δὲ τοῦτο ὡς καλὸν καὶ ὠφέλιμον εἰς Κρεμτζούκιον παραχρῆμα ἔδραμε καὶ ἐμφανίσθεις τῷ ἡγεμόνι περὶ τούτου αὐτῷ ἀνήγγειλεν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἐνεπλήσθη χαρᾶς τοῦτ' ἀκούσας καὶ τὴν μὲν ἀγγίνοιαν αὐτοῦ ἐπήνεσε, τὸ δὲ προβληθὲν ἐδέξατο· Διὸ καὶ ἀνυπερθέτως ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀπαιτούμενην πληρεξουσιότητα καὶ δεκαοκτὼ διπλώμασιν αὐτὸν ἐφοδίασε πρὸς ὕψωσιν Ρωσικῶν σημαιῶν εἰς τοσκότα πλοῖα καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἐπιστρέψας γοῦν ὁ Λάμπρος ἐκ Κρεμτζούκιου καὶ ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ ἐκλέξας ἄνδρας ἕξ, μετ' αὐτῶν ἐκ Χερσῶνος διὰ ζηρᾶς ἀναχωρεῖ κατὰ τὸν Ἰαννουάριον μῆνα ἐν ἔτει ἀπὸ Χ. 1788. Φθάσας δὲ εἰς Τεργέστιον ἠγόρασε παρὰ τινος τῶν ἐκεῖ πλουσίων, ᾧ ὄνομα Κουρβοβίκης, πλοῖον κατασκοπικὸν 26 κανονίων, κατασκευῆς Ἀμερικανικῆς, καὶ ὀνομάσας αὐτὸ βόρειον Ἀθηναῖν, ἐφόπισεν, ἐκαλλώπισε καὶ ἐκ τῶν ἀναγκαίων ναυτῶν ἐπλήρωσεν. Εὐρῶν δὲ καὶ δύο πλοιάρχους Κεφκλήνας, ἕξ ὧν τῷ μὲν ὄνομα Σπυρίδων Καλλιγᾶς, τῷ δὲ Διχμκντῆς Κάτζαρης ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ναυαρχίαν προσέθετο, δύο ἀνὰ ἓν διπλώμα, καὶ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν μεσόγειον ἐπέπλευσεν. Εὐρισκόμενος δὲ κατὰ τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς Ζακύνθου ἐθεάσατο πλοῖον (κορβέταν) ἕξ εἰκοσιοτῶ κανονίων, ἔχον σημαίαν Ὀθωμανικὴν καὶ ἕξ Ὀλχινίου (Δουλιτζίνοι) ἐξερχόμενον, δρῶν δὲ πρὸς αὐτὸ συνεκρότησε μάχην καὶ νικήσας ἐκρίσευσεν αὐτὸ εὖρε δὲ ἐν αὐτῷ ζῶντας ἐβδομήκοντα ὄντω, ἐν οἷς εἶς Ἰταλὸς καὶ εἶς Ἄραβ. Πληροφορηθεὶς δὲ ὁ Λάμπρος παρ' αὐτῶν ὅτι τὸ πλοῖον ἀκαταπύστως κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη περιπλέων, ὅσα ἐκ τῶν χριστιανικῶν πλοίων εὕρισκε, τὸ μὲν φορτίον ἐλαφισαγόγει, τοὺς δὲ ἀνθρώπους μετὰ τῶν πλοίων εἰς θάλασσαν ἐβύθιζεν, ὠργίσθη καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἀπέκτεινε, τὸ δὲ πλοῖον κατέκλυσε καὶ τοῖς πλείουσι τὴν μεγίστην ὠφέλειαν προύξηνσεν ἐκ θηρίων αἰμοδόρων αὐτοὺς ἐλευθερώσας. Μετὰ τοῦτο διευθύνας τὸν δρόμον εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἠχμαλώτισεν ἕξ ἐχθρικὰ πλοῖα καὶ ὀπλίσας αὐτὰ ἐκ τῶν

τυχόντων κανονίων ἐξ ἐννέα πλοίων στόλον συνέθετο.

Τὸν δὲ Ἰούνιον μῆνα πλεύσας εἰς Λυκίαν, εἰς νῆσον Κισθήνην (Κασταλόρριζον) ἐνώρμισεν. Ἐνταῦθα δ' ἦν φρούριον ὠχυρωμένον τείχεσι καὶ κανονίους εἰκοσιτέσσαρσιν ἀπὸ 18 ἕως 40 λιτρῶν καὶ οἱ φρουροῦντες ἔνοπλοι ὀθωμανοὶ, ἄνδρες ἑκατὸν πενήτηκοντα. Ποιήσας δὲ ὁ Λάμπρος ἀπόβασιν ἔστησε πυροβολητήρια καὶ πυροβολῶν ἐξ αὐτῶν δύο ἡμερονύκτια ἱκανὸν μέρος τῶν τειχῶν ἐκρήμνισε. Τῆς δὲ ἐφόδου ἔτοιμαζομένης, οἱ πολιορκούμενοι φοβηθέντες σημαίαν λευκὴν ὕψωσαν. Ἀνακωχῆς δὲ γενομένης, ἦλθον ἐκ τῶν ἐχθρῶν πρέσβεις ὑποσχόμενοι παραδοῦναι τὰ ὅπλα καὶ τὸ φρούριον, ἐὰν αὐτοὺς ἐπιτρέψωσιν εἰς Ἀσίαν ἀβλαβεῖς διαβῆναι. Συμφωνήσαντος δὲ τοῦ Λάμπρου, οἱ ἐχθροὶ παρεδόθησαν καὶ λαβὼν τὰ ὅπλα καὶ τὸ φρούριον, ἐκείνους μὲν εἰς Ἀσίαν ἀπέστειλε, τὸ δὲ φρούριον γυμνώσας τῶν κανονίων καταδάφισεν.

Ἐκεῖθεν δὲ διευθύνων τὸν δρόμον εἰς Κύπρον καὶ Συρίαν ἕτερα ἐξ τῶν ἐχθρῶν ἠγχαλώτισε πλοῖα καὶ ὀπλίσας κκτὰ τὸ δυνατόν προσήρμοσεν εἰς τὸν λοιπὸν στόλον καὶ ἐπηύξησεν αὐτὸν μέχρι τῶν δεκαπέντε πλοίων, δι' ὧν περιέπλευσεν εἰς τὰ παράλια τοῦ Νείλου καὶ λοιπῆς Συρίας καὶ ἐλεηλάτει αὐτά. Τοσοῦτον δὲ φόβον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐχθρῶν ἐπέβαλεν, ὥστε ἵνα ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Λάμπρου τὰ οἰκίαι διαφυλάσσωσιν, οὐ μόνον τὸν στόλον διείλον, ἐμποδίσαντες τεσσαράκοντα πλοῖα διὰ τὸν Βύξινον Πόντον διορισθέντα, ἀλλὰ καὶ ἡ διάβασις τῶν στρατευμάτων ἐκωλύθη, ἅτινα ἐκ τῶν παραθλασσίων πόλεων εἰς καρπυρομένην τῆς Ρωσσίας προσέμενον· Φοβούμενοι γὰρ τὴν τοῦ Λάμπρου ἐπιδρομὴν, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος οἴκοι προσέμενον.

Περὶ γοῦν τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πέμπτῃ ἡ Ψ. Πύλη μίαν ναῦν ἐξ 74 κανονίων, ἐν κατασκοπικὸν καὶ 50 καὶ πέντε καλούμενα *σαμπέκα* ἐξ 28 καὶ 30. Τῇ δὲ εἰκοστῇ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸ πρῶτ' ἐπιστρέφων ὁ Λάμπρος ἐκ Συρίας καὶ Κύπρου μετὰ ἐξ πλοίων καὶ δύο μεγάλων ἠγχαλωτισμένων ὀγκάδων, ὧν τὸ φορτίον ἦν ὄρυζα, κηφές καὶ ἄλλων λαφύρων εἶδη πάμπολλα, μακρόθεν αὐτὰ ὡς δεκαπέντε μίλια εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς Καρπάθου νήσου ἐθεάσατο, καὶ ὡς ἐπέγνω, ἐπέδωκεν εὐθὺς εἰς τὰ ἑαυτοῦ πλοῖα σμῆμα φυγῆς, ἵνα μὴ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ὑποπέσωσιν ἱκανὰ πρὸς ναυμαχίαν μὴ ὑπάρχοντα. Αὐτὸς δὲ ἔχων εἰς τὸ ἑαυτοῦ πλοῖον ναῦτας καὶ στρατιώτας διακοσίους ὀγδοήκοντα ἐξ καὶ ἐλπίζων εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνων μεγαλοψυχίαν ἔμενε προσκαρτερῶν εἰς ναυμαχίαν τῶν ἐχθρῶν. Τῇ δὲ τετάρτῃ ὥρα Μ. Μ. βλέπων τοὺς ἐχθροὺς προσερχομένους, ἀλαλάζοντας καὶ μακρόθεν πυροβολοῦντας, ἀναθεὶς τὰς ἐλπί-

δας εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ παντοδυναμίαν προσκαλεῖ τὸν ἱερέα καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν ποιήσαντα παράκλησιν καὶ ἁγιασμόν ἐπικαλέσασθαι τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐν κατανοῦξαι καρδίας πρὸς Θεὸν δεήσεως, ὁ μὲν ἱερεὺς ραντίζων πάντας ἠγίαζεν, ὁ δὲ Λάμπρος, ὡς ἄλλος Λεωνίδα, πλήρης θάρρους καὶ καρτερίας ἐναγκαλιζόμενος πάντας καὶ ἐνθαρρύνων εἰς τὸν ἀγῶνα ἔλεγεν· « Ἰδοὺ, ἀδελφοί, ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁμοθυμαδὸν σήμερον ὀφείλομεν ὡς » Ἕλληνες, ἢ νικῆσαι τὸν ἐχθρὸν τῆς πίστεως, ἢ ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῆς » δόξης τῆς ὁμοπίστου ἡμῶν Ρωσσίας. »

Ταῦτα εἰπὼν, ἀναθῶς εἰς τὸ τοῦ πλοίου κατάστρομα, ὥρα 5 Μ. Μ. ὡς εἶδε τοὺς ἐχθροὺς πλησιάσαντας, ἤρξατο πυροβολεῖν οὕτως εὐστόχως καὶ πυκνῶς, ὥστε τοὺς ἐχθροὺς ἀποφεύγειν τὸν ἐκ τῶν πλευρῶν πλησιασμόν. Τῶν δὲ *σαμπέκων* δύο τὰ μέγιστα πλησιάσαντα ὀπίσθην τῆς πρύμνης ἠνώχλουν σφοδρῶς, μὴ ὄντων ἐκεῖ κανονίων· καὶ τοσοῦτον ἐγγὺς προῦχώρησαν, ὥστε ὀλίγον ἔλειψεν ἐπιπεσεῖν καὶ ἔφοδον εἰς τὸ πλοῖον αὐτοῦ ποιῆσαι. Ὁ δὲ Λάμπρος σὺν μεγάλῃ ταχύτητι ἀνοίξας θυρίδας εἰς τὸ ταμειῖον τοῦ ἔστησε κανόνια καὶ ἐπυροβόλει ἐκεῖθεν, ὥστε εἰς διάστημα ἡμισείας ὥρας ἠνάγκασεν αὐτὰ φυγεῖν μετὰ μεγάλης ζημίας. Τὸ δὲ τῆς γραμμῆς ἐξ ἑβδομηκοντατεσσάρων κανονίων καὶ τὸ κατασκοπικὸν ἐκ πενήκοντα, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐλθόντα καὶ τὸν Λάμπρον εἰς τὸ μέσον ἔχοντα οὕτω συγχρόνως ἐπυροβόλουν, ὥστε αἱ τῶν κανονίων σφαῖραι ἄνωθεν τοῦ Λάμπρου διερχόμεναι ἀντεκρούοντο. Τοῦ δὲ Λάμπρου στρέψαντος κκτὰ τοῦ ἀέρος τὰ ἰστία, οἱ ἐχθροὶ ἔμειναν ὑπὸ τὸν ἀέρα, βαλὼν δὲ αὐτοὺς οὐχ ἅπαξ κατὰ πρύμνην διὰ σφαιρῶν μεγάλων καὶ μικρῶν συνδεδεμένων (καρτουτζίων) ἐκ πάντων τῶν κανονίων, τοσοῦτον φόνον καὶ ζημίαν αὐτοῖς παραυτίκα προῦξένησεν, ὥστε μὴ δυνάμενοι πλέον ἀντισταθῆναι εἰς φυγὴν ἐτρέπησαν, τῷ Λάμπρῳ τὴν νίκην παραχωρήσαντες καὶ εἰς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ χαρὰν μεγίστην προξενήσαντες.

Οἱ μὲν οὖν ὀθωμανοὶ φεύγοντες ὅσον τάχιστα ἠδύναντο εἰς Ρόδον κατῆραν· κακεῖ θεωρίας γενομένης, ἐκ μὲν τῶν ἀνθρώπων εὐρέθησαν περὶ τοὺς πεντακοσίους πεφονευμένοι καὶ ἄλλοι τόσοι τετραυματισμένοι, τὰ δὲ πλοῖα τοσαύτην φθορὰν ἔπαθον, ὥστε πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν χρόνος ἀπητείτο ἱκανός. Τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν τῷ Λάμπρῳ παρὰ τοῦ ἐν Ρόδῳ Γαλλικοῦ προξένου, ὅστις συγγαίρων αὐτῷ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐπαίνους ἀπείρους ἀπεδίδου συμπαραβάλλων αὐτὸν τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ ἐπονομάζων αὐτὸν ἄξιον ἀπόγονον τῶν προπατορικῶν Ἑλληνικῶν ἡρώων.

Ὁ δὲ Λάμπρος, βλαφθέντος αὐτῷ τοῦ καταρτίου, εἰς Ζάκυνθον

ἦλθεν, ὅπου καὶ τὰ λοιπὰ πλοῖα αὐτὸν προσέμενον. Ἐκ δὲ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ ἐν μάχῃ ἑπτὰ μόνον ἐφονεύθησαν καὶ δεκαοκτὼ ἐτραυματίσθησαν, ὑπὲρ ὧν τῆς θεραπείας ἐφρόντισε τῶν ἰατρῶν τοὺς ἀρίστους προσκαλεσάμενος. Διορθώσας δὲ τὸ κατάρτιον καὶ λαβῶν πάντα τὰ ἀναγκαῖα εἰς Τεργέστιον μετὰ πάντων τῶν πλοίων ἐπέστρεψε καὶ ποιήσας ἐκεῖ καταγραφὴν πάντων τῶν γεγονότων καὶ γράμματα γράψας πρὸς τὴν φωτεινότατον Ἡγεμόνα Ποτέμκιν διὰ τοῦ δημοσίου ταχυδρόμου εἰς Ῥωσσίαν ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ Ἡγεμὼν ἀναγνοὺς αὐτὰ ἀμέσως τῇ αὐτῆς Μεγαλειότητι Αἰκατερίνῃ τῇ Β. α. ἐφανέρωσεν. Αὕτη δὲ πληροφορηθεῖσα περὶ τῶν ἡρωϊκῶν τοῦ Λάμπρου κατορθωμάτων καθ' ὑπερβολὴν ἐχάρη καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς αυτοκρατορικῆς Αὐτῆς πρὸς τὸν Λάμπρον εὐνοίας εἰς ἀξίαν ὑποχλιάρχου ἠυδόκησε προβιβασθῆναι καὶ τὸν στόλον αὐτοῦ ἐκέλευσεν εἰς τὸ ἐξῆς ὀνομάζεσθαι στόλον τοῦ αυτοκρατορικοῦ αὐτῆς ταμείου. Πρὸς δὲ τοῦτοις ἔδωκεν αὐτῷ πληρεξουσιότητα ψηφίζειν ἐξ ὀνόματος τῆς αυτοκρατορικῆς Αὐτῆς Μ. ἀξιωματικούς ἀπὸ σωματοφόρου μέχρι ταξιάρχου καὶ τὰ δανεισθέντα παρὰ τοῦ Λάμπρου δι' ἀγορὰν πλοίων καὶ ἐφόπλιον αὐτῶν χρέος τῆς Αὐτοκρ. Α. Μ. λογίζεσθαι.

Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 1788 ἔτους ἐκ τῶν πλοίων αὐτοῦ ὄκτω τὰ στερεώτερα διορθώσας ἀσφαλέστερα αὐτὰ κατέστησε καὶ εἰς πόλεμον ἐπιτηδειότερα, ἐνώσας δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ἕτερα δύο, ἅτινα ἠγόρασεν, ἐφόπλισε καὶ αὐτὰ μετὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων καὶ στόλον ἐκ δέκα πλοίων ὠπλισμένων ἀπὸ 20 ἕως 26 κανονίων κατέστησεν. Ἐνθήμενος δ' ἐν αὐτοῖς ζωοτροφίαν ἐξ μηνῶν πρὸς ἀποδημίαν ἠτοιμάζετο· ἀλλ' ἐν ᾧ ἦν ἕτοιμος ἐκπλεῦσαι ὑπὸ φθόνου ἐνεποδίσθη.

Ἐν τῇ Τσοκάνῃ ὁ γενικὸς πληρεξούσιος τῆς Ῥωσσίας Ἰωάννης Ζαμπορόδσκης διατρέβων, εἰς Τεργέστιον τὸν μοιράρχην (Περγαντιέρον) ἠγεμόνα Μασαζέρεσκην ἔπεμψε συνεργὸν τῷ Λάμπρῳ καὶ συμπράκτορα ἐσόμενον. Ἀλλ' ὁ μοιράρχης ὑπὸ φθόνου κυριεύμενος οὐ μόνον βοήθειαν οὐδεμίαν τῷ Λάμπρῳ προσήνεγκεν, ἀλλὰ τούναντίον ζημίαν καὶ καταδρομὴν, καὶ τελευταῖον εἰς τσοαύτην μανίαν κατήντησεν, ὥστε ἵνα τὸν Λάμπρον παροξύνας καταστῆσθαι παρήκοον, τὸν Ἰαννουάριον μῆνα τοῦ 1789 ἔτους τὴν σπάθην παρ' αὐτοῦ ἐξήτησε καὶ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Τεργεστίου φυλακωθῆναι ἐκέλευσεν. Ὁ δὲ Λάμπρος ἐπιγνοὺς τὴν τοῦ μοιράρχου δολιότητα ἔδωκε μὲν ὑποταγὴν εἰς τὴν ἐκείνου προσταγὴν, ἀλλ' ἀνυπερθέτως ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν πρὸς τὸν πληρεξούσιον ἔπεμψε καὶ γράμματα πρὸς οὓς ἡ χρεῖα ἐκάλει. Ὁ δὲ πληρεξούσιος τοῦτο μαθὼν

ταχυδρόμον εὐθὺς εἰς Τεργέστιον ἔπεμψε καὶ προσταγὴν ἵνα ὁ μὲν Λάμπρος ἐλευθερωθῆ, ὁ δὲ μοιράρχης μηκέτι κατ' ἐκείνου ἐξουσίαν ἔχη. Βοηθηθεὶς δὲ ὁ Λάμπρος παρὰ τοῦ ἐκεῖ Ῥωστικοῦ κονσόλου Κ. Βαρούλα ἐν ὀλίγῳ καιροῦ διαστήματι ἠτοιμάσθη καὶ ἐκ Τεργεστίου τὸν Ἀπρίλιον ἀνεχώρησεν, ὥστε βλάβην καὶ ἐκπληξιν, προξενήσαι τοῖς ἐχθροῖς περισοτέραν.

Ἐκπλεύσας δὲ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου καὶ εἰς Μεσόγειον φθάσας τῇ 15 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς στόλον Ὄθωμανικὸν ἀπαντᾷ, εἰς Δυρράχιον ἠτοιμασθέντα, ναύτας καὶ στρατιώτας Τούρκους ἔχοντα Ὀλχινίους, καὶ τὸν Λάμπρον περιμένοντα· τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον πλησιάσαντες ἀλλήλοισ οὕτω σφοδρῶς ἀντεμάχοντο, ὥστε νομίζειν ὅτι ἀμφοτέροι οἱ στόλοι ἀφανισθήσονται· Ἀλλ' ἔπειτα τῶν Γραικῶν ὑπερισχυσάντων, οἱ Τούρκοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν δειλιάσαντες καὶ ἵνα τὸν ἐπικείμενον αὐτοῖς θάνατον ἀποφύγωσιν εἰς Ὀλχίνον ἔδραμον, ἔνθα λιμὴν ἦν ὀλίγον τῆς πόλεως ἀπέχων. Ἀλλ' ὁ Λάμπρος θάνατον καὶ ἐμπρησμὸν κἀκεῖ ἠπέλπει θανατηφόρος αὐτοὺς βάλλων. Ἐπιούσης δὲ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς θαλάσσης ἤδη γαληνώσης, τὰ ρεύματα αὐτὸν παρέσυρον, οἱ δὲ Τούρκοι εὐρόντες εὐκαιρίαν τὰ δύο τοῦ λιμένος ἀκρωτήρια διὰ πυροβολητηρίων καλῶς ὠχύρωσαν ἐπιθέντες ἀνὰ δώδεκα κανόνια, καὶ ἕως 12000 Ἀλβανίτας ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ χωρίων συναζαντες πρὸς διαφύλαξιν τοῦ στόλου ὑπὸ ταῖς πέτραις ὠπλισμένους κατέταξαν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ δευτέρᾳ ἐπ' ἀρίστου ὥρα, ἀνέμου πνεύσαντος, ἐπλησίασεν ὁ Λάμπρος εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ μὲν πυροβολητήρια κατέφθειρε, τῶν δὲ πλοίων ἄλλα μὲν κατέκαυσε, ἄλλα δὲ κατεβύθισε καὶ τοὺς Τουρκοαλβανοὺς κατεσκόρπισε. Νυκτὸς δὲ γενομένης, καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν ἐπλησίασε καὶ ρίψας ὑπὲρ τὰς χιλίας κανονίας ἀνθρώπους ἀπείρους ἐφόνευσεν, οἴκους κατέκαυσε καὶ τὰ μετζίτια κατεκρήμνισεν. Ἀναχωρήσας δ' ἐκείθεν τῇ 17 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὴν θαλασσοπορίαν αὐτοῦ εἰς τὸ Αἰγαῖον διεύθυνε πέλαιος. Διερχόμενος δὲ διὰ Βακύνθου Αἴμῳ τῷ ἀρχιθαλάσσω συνήνησεν, ὅς ἦν τῶν εὐγενεστέρων ἀνδρῶν τῆς τῶν Ἐνετῶν Ἀριστοκρατίας καὶ πλήρης ὑπολήψεως παρὰ πάσαις ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς αὐλαῖς. Οὗτος γοῦν εὐμενῶς ἐδέξατο τὸν Λάμπρον προσιόντα καὶ εἰλικρινῶς αὐτῷ συνεχάρη ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Τουρκοαλβανικῶν νίκῃ, ἣν ἐβεβαιώθη παρὰ τοῦ ἐν Δυρράχιῳ ἐνετικοῦ ἀνθυπάτου, ἡ δὲ αἰτία, δι' ἣν αὐτῷ συνεχάρη, ἐστὶν αὕτη.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΟΧΥΡΩΣΕΩΣ.

... Ποτι δ' αὐτὸν δαίμομεν ὄκα
 Πύργους ὑψηλοὺς, εἴλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν,
 Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ποιήσομεν εὖ ἀραρυίας,
 Ὄφρα δι' αὐτῶν ἱππιλασίη ἑδδς εἴη.
 Ἐκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ὀρύζομεν ἐγγύθι τάρρον,
 Ἡχ' ἵππους καὶ λαὸν ἐρυκάκοι ἀμφίς εὐσα,
 Μὴ ποτ' ἐπιθρίση πόλεμος Τρώων ἀγερώχων.

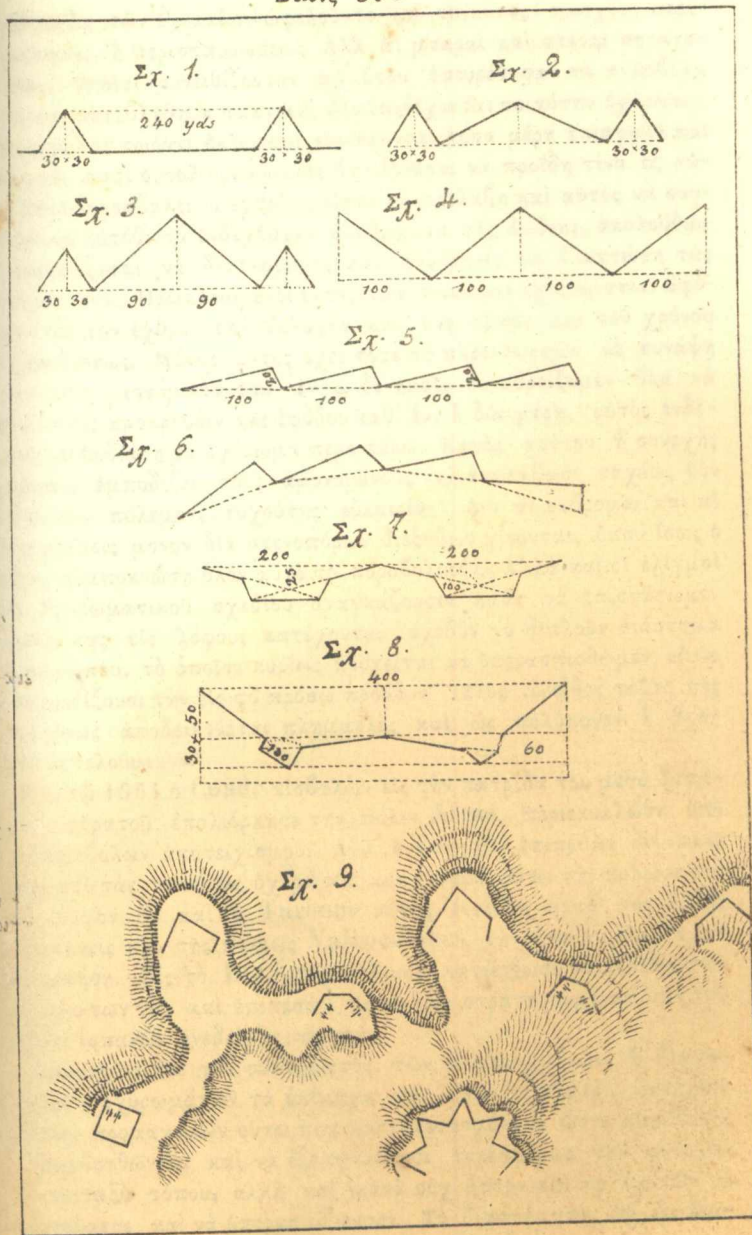
Ὁμ. Διαδ. Η.

Γραμμὰς ὀνομαζοῦσιν ἐπὶ τῆς ὀχυρατικῆς τὸ σύστημα διαφόρων ὀχυρωμάτων πεδινῶν διαιροῦντες αὐτὰς εἰς συνεχεῖς καὶ διακεκομμένας.

Ἐκ τούτων αἱ πρῶται συνειθίζονται ἔκπαλαι· ὁ Καῖσαρ ἀναφέρει αὐτὰς συχνάκις. Ἰππῆρχε δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐν παράδειγμα ὀχυρώσεως ἐκτεινομένης εἰς 1500 μίλια σωζόμενον μέχρι τοῦδε. Ἐννοούμεν δὲ τὸ μακρὸν τεῖχος τῆς Κίνας, ἔργον γιγαντιαῖον καὶ σχεδὸν μυθῶδες.

Παρὰ τὸν σιδηρόδρομον ἀπὸ Ἐδιμβούργου εἰς Γλασκίου φαίνονται εἰσέτι ἔχνη ὀχυρωμάτων τοιοῦτων ἀνεγεροθέντων ὑπὸ τῶν λεγεῶνων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς μεγάλης Βρετανίας κατὰ τῶν ὀρειῶν βαρβάρων. Ἰππῆρχε γενικὴ συνήθεια ἡ πάλαι νὰ γίνωνται δύο περιβολοὶ ὀχυρωματικοί: ὁ μὲν περὶ τὸ πολιορκούμενον φρούριον περιχαρακωσις, ἡ περιτάφρευσις (contrevallation) λεγόμενος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκλείετο ἡ φρουρὰ, ὁ δὲ τῶν πολεμίων, ἢ μᾶλλον τῶν προσβαλλόντων ἀποτειχισμὸς (circumvallation) καλούμενος, οὗτος δὲ ἐκόλυε τοὺς ἐρχομένους πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων. Ὁ τρόπος οὗτος ἐξηκολούθει μέχρι τοῦ τελευταίου πολέμου. Παραδείγματα αὐτοῦ εὐόισκωμεν παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ὡς πρὸς τὴν πολιορκουμένην Πλάτανον, τὴν Ἀλεξίαν πολιορκουμένην ὑπὸ Καίσαρος, τὸ Βελιγράδιον πολιορκούμενον ὑπὸ τοῦ προῖγγιπος Εὐγενίου καὶ τὴν Αὐγουσταν Ταυρινῶν, (Ταυρασία) εἴτε Τουρίναν πολιορκούμενον ὑπὸ τῶν Γάλλων 1706.

Κατ' ἀρχὰς τοῦ τελευταίου αἰῶνος, οἱ Γάλλοι στρατηγοὶ ἐκτίζον μακρὰ περιτειχίσματα. Βλέπομεν κατ' ἔτος τὸν Villeroi, τὸν Vendôme, ἢ Villars ἀνεγείροντας χαρακώματα 30—50 καὶ 70 μιλίστα μιλίων ἐκτάσεως· ἀλλὰ πάντοτε οἱ στρατηγοὶ τῶν συμμάχων περιήλανον ἢ κατέστρεφον αὐτά. Διὰ τοῦτο ὁ κατὰ συνέγειαν περιλεισμὸς μεγάλης ἐκτάσεως τόπου κατηργήθη· καθότι ἐξασθενίζει μᾶλλον, ἢ ἐνισχύει τοὺς πολεμουμένους. Τὰ τετράγωνα καὶ βαθέα

στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων ὠφελούντο ὑπὸ τοιαύτης συνεχούς περι-
 τφροσύσεως, ἢ περισταυρώσεως· Ἄλλ' αἱ μακρὰ καὶ στεναὶ στρατο-
 πεδεῖαι, ὅποια συνειθίζονται ἀφ' οὗτου ἐφευρέθησαν τὰ πυροβόλα
 ὄπλα καὶ μετεβλήθη ἡ τακτικὴ, δὲν ἐπιδέχονται τοιαύτην ὀχύρωσιν.
 Ἐπὶ μεγάλης τφῶντι ἐκτάσεως εὐρίσκονται τόσα μέρη ἐπισφαλῆ καὶ
 ἐπίμαχα, ὥστε ὁ πολιορκούμενος δὲν δύναται νὰ προΐδῃ τίνα ἐξ αὐ-
 τῶν θέλει προσβάλλει ὁ ἐχθρὸς, ὥστε νὰ προλάβῃ καὶ αὐτὸς νὰ συγ-
 κεντρώσῃ αὐτόθι τὰ ἐνδεχόμενα βοηθήματα τῆς ἀμύνης, ἀκολούθως
 δὲ ἀναγκάζεται νὰ διασκορπίσῃ καὶ ἀναλόγως νὰ ἐλαττώσῃ τὰς
 δυνάμεις του. Περικλειόμενοι ἐντὸς τῶν τοιούτων ὀχυρωμάτων ἀφί-
 νομεν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν ἐκλογὴν καὶ τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου
 τῆς ἐπιθέσεως. Μόνος αὐτὸς ἔχει τότε τὸ πλεονέκτημα νὰ συνάψῃ
 εἰς ἓν τὰ στρατεύματά του· ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς συναθροίζομεν ὅλα τὰ
 μέσα πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐφόδου καθ' ἓν, ἢ δύο μέρη, αὐτὸς ἐνδέ-
 χεται νὰ ἐκβιάσῃ τὸ ὀχύρωμα περαιτέρω. Ἐκτὸς τούτου ἡ συνεχὴς
 ὀχύρωσις ἐμποδίζει τοὺς ἀμυνομένους νὰ ἀναλάβωσι ταχέως τὸν
 ἐπιθετικὸν πόλεμον, τυχούσης εὐκαιρίας· Διὸ αἱ ἐκδρομαὶ καὶ αἱ
 ἀποχωρήσεις μόνον διὰ στενοπόρων διεξόδων γίνονται, ὅπου ἴσως ὁ
 ἐχθρὸς συμπυκνώσῃ ὅλον αὐτὸ τὸ πυροβολικόν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐλιγμοὶ
 τοῦ ὀχυρωματικοῦ σχεδίου ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς νὰ ἐπιστήσωμεν
 στρατιώτας εἰς λόφους κατέχοντας σχεδὸν τὸ διπλοῦν διάστημα
 τοῦ μετώπου, τὸ ὁποῖον κυρίως πρόκειται νὰ ὑπερασπισθῶμεν, οὕτω
 δὲ ἐμποδίζουσι τὴν εἰς τὸ πρόσω πρόοδον· Τέλος τὸ εἶδος τοῦτο τῆς
 ὀχύρωσεως ἀποδεικνύεται πλημμυρὸς καὶ ὡς πολὺπονον ἢ βρα-
 βείως ἐκτελούμενον.

Ὅτε τῷ 1654 ὁ Condé εἰσβαλὼν εἰς τὴν πατρίδα του μετὰ Ἰσπα-
 νικοῦ στρατοῦ ἐπολιόρησε τὴν πόλιν Arras, περιεκυκλώθη ὑπὸ
 δύο περιβόλων ἀποτειχισμοῦ. Ἄλλ' ὁ Turenne ἐπιπεσὼν διέσπασε
 πανταχοῦ τὰς τοιαύτας ὀχυρώσεις καὶ ἔλυσε οὕτω τὴν πολιορκίαν.
 Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Turenne αὐτὸς ἐνίκηθη κατὰ τὰς αὐτὰς
 περιστάσεις πρὸ τῆς πόλεως Valenciennes, τὴν ὁποίαν ὑπῆγε νὰ
 πολιορκήσῃ. Εἰς τὸ Dunkerque ὅμως κατιώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ τῶν
 ὀχυρωμάτων του καὶ ἐπιπεσὼν κατὰ τῶν στρατηγούμενων ὑπὸ τοῦ
 Condé Ἰσπανῶν ἀνεδείχθη νικητὴς.

Τούναντίον ἐπὶ τοῦ συστήματος τῶν διακεκομμένων, ἢ διαση-
 ματικῶν ὀχυρωμάτων τὰ ἐπίμαχα καὶ λόγου ἄξια μέρη κατέχον-
 ται ὑπὸ προμαχόνων οὕτω πως κατεσκευασμένων, ὥστε ἀμοιβαίως
 νὰ συμβοηθῶνται καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τελεσφόρως τὴν κατοχὴν
 τοῦ μεταξύ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἱκανὰ οὐχ ἦττον καὶ ἀφ' ἑαυτῶν νὰ
 διατηρῶνται καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται. Τὰ διαστήματα, ὅφ' ὧν δια-

χωρίζονται, μένουσιν ἐλεύθερα εἰς τὰς κινήσεις καὶ τοὺς ἐξελιγμοὺς τῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ συναθροισθῶσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀντὶ νὰ διασκορπισθῶσιν εἰς μεγάλην ἔκτασιν λόφων. Ἐν συνόψει δὲ ἀποσπασθεισῶν τῶν ἀναγκαίων φρουρῶν πρὸς διακονίαν τῶν ὀχυρωμάτων τούτων, τὰ ὑπολειπόμενα στρατεύματα χρησιμεύουσιν ὡς μεταπύργιον, ἀλλὰ κινούμενον, χρειᾶς τυχούσης. Ἄν οἱ πολέμιοι ἐπιχειρήσῃσι νὰ κυριεύσωσιν αἰφνιδίως τὴν σειρὰν τῆς ὀχυρώσεως κατὰ τι μέρος, ἐπειδὴ ἕκαστον ὀχύρωμα πρέπει νὰ ἀλωθῇ ἐξ ἐφόδου ἀλληλοδιαδόχως, ἔχομεν καιρὸν νὰ συνάψωμεν ἐπικουρίας καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς κυριευθέντας ἤδη προμαχώνας. Ἵπάρχει ὅμως σπουδαῖον καὶ τοῦτο ἠθικῶς, ὅτι δηλ. δύναμεθα νὰ βοηθήσωμεν ἐν παντὶ καιρῷ τοὺς προμάχους τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῶν, μέγα δὲ μέρος τοῦ στρατοῦ διαμένει νεοχμὸν καὶ ἔτοιμον εἰς ἰσχυρὰς ἐπιθέσεις.

Ἐπὶ τοῦ συστήματος τῶν διεστώτων, ἢ διαστηματικῶν ὀχυρωμάτων τὰ προέχοντα μέρη κατέχονται ὑπὸ σφηνοειδῶν κτισμάτων, τηλεβολοστάσια κεῖνται ἐπὶ τῶν εἰσοχῶν, εἴτε κοιλοτήτων κρατυνόμικα ὄπισθεν ὑπὸ ἐρκῶν καὶ φρουριῶν (σχ. 9). Τὰ χωρία καὶ μεγάλα κτίρια τοῦ τοιοῦτου συστήματος περιλαμβάνονται εἰς τὸ σχέδιον καὶ κατέχονται ἰσχυρῶς ὡς πλευροφυλακεία, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν γηλόφων καὶ τῶν μεταξὺ κοιλωμάτων, ἢ χαραδρῶν. Φρούριον δὲ κείμενον εἰς τὰ ὀπίσω ἢ κατὰ τὴν γραμμὴν αὐτὴν τῶν ὀχυρωμάτων ὑπερασπίζεται τοὺς ἐφοδιασμοὺς τοῦ περιτετειχισμένου στρατεύματος καὶ χρησιμεύει ὡς στήριγμα ἀνώτερον ἐχθρικής ἐφόδου, χάριν δὲ τούτου συνάπτεται ἀμέσως μετὰ τῆς κυρίας γραμμῆς, ἢ καὶ αὐτῶν τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ στρατοπέδου. Αἱ τοιαῦται διατάξεις ἀσφαλίζουν τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἀμυνομένων, αὐξάνουσι δὲ πολὺ καὶ τοὺς τρόπους τῆς ὑπερασπίσεως.

Τὸ ὀχυρωτὸν στρατόπεδον τοῦ Β. Φριδερίκου κατὰ τὸ 1761, ὅτε περιεκυκλώθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ρωσικῶν στρατευμάτων, διέσωσεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου κατὰ τὴν κρίσιμωτάτην ἁκμὴν τῆς ἱστορίας αὐτοῦ καὶ περιεθρυλλήθη κατὰ τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ὡς ὑπόδειγμα μακρᾶς πεδινῆς ὀχυρώσεως. Συνίστατο δὲ ἐκ πολυχρίθμων χωριστῶν ὀχυρωμάτων ἐπὶ σειρᾶς λοφίσκων, ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων ἦσαν ρύκκεις τινες, ὥστε μόνις ἔμενον ἐπίμαχά τινα μέρη. Ὅλον τὸ στρατόπεδον εἶχε σχῆμα ὀρθογώνιον φέρον κύκλωθεν ἐξ ἐξοχᾶς, ὅπου ἦσαν ἰσχυρὰ περιβολαὶ δίκην προμαχῶνων ὑπερκειμένων παντὸς τοῦ πέριξ τόπου καὶ πλευροφυλακτούτων ἀπώτερα, ἢ ἐνδότερα ὀχυρώματα. Οἱ ὑπερκείμενοι τοῦ στρατοπέδου λόφοι ὀχυρώθησαν τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἀπετέλουν ὡς φρούριον τοῦ ὅλου συστήματος. Ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ νύκτας εἰργάζοντο συνεχῶς

καὶ δραστηρίως τὰ στρατεύματα, δειδροφράγματα δὲ καὶ βόθροι περιετοιχίζον τὰ ὀχυρώματα, τέλος 180 τηλεβόλα ἀπεσόβουν τοὺς προσπελάζοντας.

Ἄν τις δὲν ἔχη καιρὸν νὰ ὀχυρώσῃ τὸ στρατόπεδον διὰ κανονικῶν προτειγισμάτων, χωρία, συστάδες οἰκίαι, δάση, γήλοφοι καὶ ἄλλοι λόγοι ἄξιοι τόποι ἐκλελεγμένοι καὶ ἐχωροὶ χρησιμεύουσι συγκάκις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ καὶ αὐτοσχιδίως ἐτι, οἷον ἐν Ligny, πολὺ δὲ μάλλον, ἐὰν δοθείσης εὐκαιρίας τινῶν ὡρῶν, παρεσκευασθῶσι τελειότερον, καθὼς ὁ Hougoumont ἔπραξεν ἐν Waterloo ἐξαιρέτως δὲ ἐὰν συναρθῶσι μετὰ πεδινῶν ὀχυρωμάτων, ὡς ἐν Αλεξανδρείᾳ 1801 ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ ἐν Fontenoy ὑπὸ τῶν Γάλλων 1748· ἢ ὅταν τὰ σπουδαιότατα μέρη ὀχυρωθῶσιν (ὡς ἔγγιστα τοῦλάχιστον) ὑπὸ τῆς τέχνης, ὡς συνέβη ἐν Πουλτάβα 1709, πολεμοῦντος τοῦ μεγάλου Πέτρου. Διότι ἔρηκ τινὰ ἐν μιᾷ νυκτὶ ὑπὸ τῶν Ῥώσων κατεσκευασμένα τότε ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου ἤρκεσαν νὰ ἀνχαιτίσωσι τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν νικῶν τοῦ IB' Καρόλου καὶ νὰ φυγαδεύωσιν αὐτὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Τουρκίαν ὡς ἐλεεινὸν ἰκέτην.

Τὰ διαστηματικὰ ὀχυρώματα καὶ δειδροφράγματα τοῦ στρατάρχου Villars ἐπὶ τῶν συνηρεφῶν λόφων τοῦ Malplaquet τῷ 1709 κητέστησαν αἰματωδεστάτην καὶ πολύπονον τὴν τελευταίαν νίκην τοῦ Marlborough. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τσαρσαρκαδικαστῆς παιδίον διέδραμε τὰς γαλλικὰς τάξεις μετὰ τῶν Γάλλων στρατηγῶν, ἤτο δὲ ὁ ἐκ Σαξωνίας Μαρκίσιος, ὅστις μετὰ 36 ἔτη ἔκτοτε ἦρε τὸ λαμπρότατον τοῦ ΙΗ' αἰῶνος τρόπαιον κατὰ τῶν Ἄγγλων ἐχόντων συμμάχους τοὺς αὐτοὺς Ὀλλανδοὺς ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Fontenoy, ὅπερ ἐκλέξας ὀχύρωσε διὰ τινῶν ἐρκῶν.

Κατὰ τὸν τελευταῖον μέγαν πόλεμον ἐγένετο σπανιωτέρα χρῆσις τῶν ὀχυρωμάτων, ἢ ἐπὶ τῶν συνετωτέρων πολέμων τῆς προηγουμένης γενεᾶς. Καὶ ὅμως εὐρίσκωμεν πολλὰ παραδείγματα ὠφελείας τῶν περιταφρεύσεων καὶ κατὰ τοὺς πολέμους τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.

Τὸ μέγα ἔρκος τοῦ χωρίου Fleurus ἀνιστάμενον ἕως ἔφθασαν αἱ ἐπικουρίαι τοῦ Jourdan διέσωσε τοὺς Γάλλους τῷ 1794. Τὰ ἀμυντήρια ὀχυρώματα τῶν Αὐστριακῶν ἐν Jemmapes, ἂν καὶ διεσπάρθησαν τελευταῖον ὑπὸ τῆς ἀνδρίας τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων, ἐβλάψαν μάλλον τοὺς νικητὰς, ἢ τοὺς νενικημένους. Ὁμοίως εἶχον μεγάλην δύναμιν καὶ οἱ περιβολοὶ, ὑπὲρ ὧν ἠγωνίσθησαν τοσοῦτον κρατερώς οἱ Ῥώσοι ἐν Borodino κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην μάχην. Ἀλλὰ διασημότερον μάλιστα παράδειγμα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχ-

νης τοῦ μηχανικοῦ νομιζόμεν τὸ παρὰ παντὸς Ἀγγλοῦ συγγραφέως εὐαρέστως ἀναφερόμενον, δηλ. τὰ σχεδισθέντα ὑπὸ τοῦ Βελλιγιτῶνος πρὸς ὑπερασπίσιν τῆς Δισσαβῶνος ὀχυρώματα, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἀπεχώρησε 1810 καταφρονῶν τοὺς ἀγῶνας τῶν Γάλλων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν τοῦ Αὐτοκράτορος. Ταῦτα ἦσαν λόγου ἕξια διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν ἔκτασιν οὐχ ἦττον, ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν προφυγίων ὡς πρὸς τὸ ὀλίγον πλῆθος τοῦ ἀμυνομένου κρατεύματος. Αὗται ὅμως αἱ ἐξαιρέσεις τῶν καθιερωμένων κανόνων ἐδικαιούντο ὑπὸ τῶν ἰδιαιτέρων τότε περιστασέων. Διότι πρῶτον ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν οἱ ἀμυνομένοι ὑπερασπίζοντο, ἦτο χερσόνησος, ταύτης δὲ μία μὲν πλευρὰ ἔληγεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἑτέρα δὲ εἰς τὸν Τάγον ποταμὸν, ὥστε τὰ ὀχυρώματα οὔτε ἐκυκλοῦντο, οὔτε προσεβύλλοντο ἐκ τῶν ὀπισθεν, ἐν ᾧ τούναντιον οἱ ἐπιτιτισμοὶ καὶ αἱ ἐπιουρίαι προσήρχοντο ἀσφαλῶς. Ἐπειτα δὲ διὰ τὴν ἔκτακτον ἰσχύϊν τῶν πλευρῶν ἐγένοντο ἐδραίωμα μᾶλλον, ἢ θέσεις ἀμυνομένοι. Ἐκτὸς τούτου οἱ ἀνόμοιοι καὶ ἀπροσπέλαστοι ὡς πρὸς τὸ πυροβολικὸν λόφοι τοῦ ὄρους Junto ἐξετείνοντο πρὸ τοῦ κέντρου τῶν ὀχυρώσεων εἰς 15 μίλια, ὥστε ἠνάγκαζον τοὺς πολεμίους νὰ ὀδεύσωσι μακρὸν καὶ πολύτονον δρόμον ὅπως μεταβῶσιν ἀπὸ πλευρᾶς εἰς πλευράν, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Ἀγγλικῆς στρατιάς οἱ ἀμυνομένοι ἤρχοντο ταχέως πρὸς βοήθειαν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἀριστερᾶς· τέλος τὰ σημεία μετεδίδοντο μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας καὶ γοργότητος ἀπὸ περάτων ἕως περάτων, οὐδ' ὑπῆρχε καθ' ἅπασαν τὴν γραμμὴν τάφρυνσις συνεχῆς ἀπασχολοῦσα μίαν κἀν μερικήν ἐκ τῶν διαφόρων φαλάγγων. Τὰ ἀμυντήρια ταῦτα ἦσαν πρόσθετος δύναμις τοῦ στρατοῦ, μηδ' ἐνὸς ἀνθρώπου ἀφαιρουμένου (John Jones).

Νέα παραδείγματα ἐν Ἰνδία παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Sutley ἀπέδειξαν τὴν τεράστιον ἀντίστασιν τῶν ὀχυρωμάτων στερεοῦ σχήματος βοηθουμένων ὑπὸ τηλεβόλων καλῶς διακονουμένων καὶ ὅταν μάλιστα ταῦτα τύχωσιν εὐτελεῆ καθ' ἑαυτά.

Δεδόσθη ὅτι πρόκειται νὰ ὑπερασπισθῶμεν δι' ὀχυρωμάτων τὴν διάβασιν ποταμοῦ. Ἐὰν ἐκλέξωμεν τὸν τόπον τῆς γεφύρας, πρέπει νὰ προτιμήσωμεν μυχόν, εἴτε εἰσέχουσαν καμπήν· καθόσον ἐπιτρέπει νὰ συγκεντρώσωμεν χιαστὶ καὶ στιγμῶν ἐκπεμπόμενα πυρὰ κατὰ τοῦ ἀπαπειλοῦντος τὴν γέφυραν ἔχθρου, καὶ καθόσον τοῦ διερχομένου γαίης παρασυρτὰς ῥύγχος ἢ καμπύλη ὄχθη θέλει εἶναι πάντοτε ὑψηλῆ, ὥστε νὰ προσβάλλωνται αὐτῶθεν εὐκόλως τὰ πέριξ· (1) ἐπὶ δὲ

(1) . . . Ὁ βασιλεὺς ἐξετάζων διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἕκαστον μέρος καὶ ἐκάστην

τῆς ἑτέρας ὄχθης ἀνεγείρεται, σφηνοειδὲς κροτοφόρον, ἢ στεφανιαῖον ὀχύρωμα μετὰ μεγάλων ὀρυγμάτων πρὸς καταφυγὴν τῶν ἀμυνομένων. Ἀμέσως δὲ πρὸ τῆς κορυφῆς τῆς γεφύρας κατασκευάζεται ἄπλουν, ἢ καὶ διπλουν, σφηνοειδὲς χαράκιμα· ἀντίπεραν δὲ καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ὄχθην τηλεβολοστάσια φυλάττουσιν ἐκ πλαγίων τοὺς βραχίονας τῆς κορυφῆς τῆς γεφύρας, προσβάλλουσι δὲ τὰ ἔνδον αὐτῆς, ἢ τὸν πόρον. Προστίθενται ὅμως κατὰ τὴν ὄχθην καὶ προχώματα ὑπὲρ τῶν πυροβολιστῶν. Ἐν, ἢ δύο ἕρκη καὶ πρόσκαιρόν τι ἐρυμάτιον ὅπισθεν κείμενον ἐξέχουσι καὶ ἐπικρατοῦσι τῶν ὀχυρωμάτων τούτων.

Ἄν ἡ κορυφή (ἢ ἄκρα) τῆς γεφύρας ἔχη σκοπὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ εἰς ἀποχωροῦν ἤδη στρατεύμα, ὑπάρχει περιττὸν νὰ ἀνεγείρωμεν ἐντελεῆ ὀχυρώματα ἐπὶ τῆς ὄχθης, τὴν ὁποίαν κατέχομεν· ἀλλ' ἐπιφυλάττομεν αὐτὰ ὑπὲρ διαβάσεως σταθερᾶς καὶ διαρκοῦς, τὴν ὁποίαν θέλομεν νὰ ἔχωμεν βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ.

Εἴπομεν ἤδη, διατὶ δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα συνεχεῖς ὀχυρώσεις διὰ τὸ ὅλον, ἢ καὶ τὸ πλείστον μέρος συστήματος ἀμύνης. Κατὰ τινὰς ὅμως περιπτώσεις συμφέρει νὰ σχεδισθῶμεν καὶ νὰ ἐκτελεῶμεν μικρὰν σειρὰν συνεχῶν ἐρυμάτων. Αὕτη π. χ. ἴσως καταστή ἀναγκαίαν, ὅταν θέλωμεν νὰ μεσολαβήσωμεν, ἢ νὰ ἀποφράξωμεν τὴν διάβασιν ἐφοδιοπομπῶν κατὰ τινὰ τόπον, ἢ νὰ ἀποτρέψωμεν ἐπιδρομάς, προνομήσεις καὶ λεηλασίας· ἴσως προσέτι φανῇ καὶ ὡς ἀναγκαστὸν μέρος μεγάλου συστήματος διαστηματικῶν ὀχυρω-

καμπῆν τοῦ ποταμοῦ ἔβλεπον ὅτι τὸ βεῖθρον αὐτοῦ ἦτο μακρὸν καὶ εὐθύγραμμον, ὥστε δὲν εὐρίσκεν τὸν ποταμὸν τόπον· Ἀλλὰ τέλος στραφεὶς πρὸς βορρῆν καὶ ἀρευρῶν ἀκριβέστερον τὸ βεῖθμα πεκατέρησιν ὅτι ὁ ποταμὸς καμπτόμενος ἀποτόμως κατὰ τι μέρος ἐσημάτιζε στρογγύλην καὶ στενὴν χερσονήσον. «Τοῦτο μὰς συμφέρει, εἶπεν εὐθὺς ὁ βασιλεὺς, ἐκείθεν θέλω διαβῆ καὶ ἀκοντος τοῦ Τιλῶ, ἐν τῷ ἔδαφος φανῇ κατὰλληλον.» Οἱ αὐτοκρατορικὸι ἐνόησαν τὸν σκοπὸν τούτον, ἀλλὰ βραδέως, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ἰστάμενοι ἐπὶ τοῦ μεγάλου προχώματος τάφρου οἱ πυροβολισταὶ καὶ τὰ πάντε τηλεβολοστάσια ἐπικολούθησαν πῦρ τοσοῦτον πυκνόν, ὥστε οἱ Αὐτοκρατορικὸι ἀπῆλκον πλέον τὴν ἑτέραν ὄχθην, ὡς κατὰ δύο-δεκα πίδακας χαμηλοτέραν. Τούτων γενομένων, ὁ Τιλῶ ἤγειρεν ἐπὶ τινος πλησιοχώρου καὶ ἀντικειμένου δάσου τηλεβολοστάσιον 20 τηλεβόλων μετὰ προχώματος σκεπάζοντος τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, ἐνόμιζε δὲ ὅτι διὰ τοῦ πυροβολικοῦ ἤθελε καταστρέψαι τὴν γέφυραν τοῦ βασιλέως· Ἀλλ' οὕτως προσφυλάχθη διειτῶς, δηλ. πρῶτον μὲν ἀτάσας αὐτὴν κάτω, ὥστε οὐδὲν πυροβόλον τοῦ Τιλῶ ἐσθαιεν ἕως ἐκεῖ καθὼτι μόλις ὑπερῆγε τοῦ ὕδατος ἢ γέφυρα ὡς ἤμειον πίδα, ἦτο δὲ καὶ ἐπιφυλακμένη· ἔβλεν μὲν ὑπὸ τηλεβοστάσιων, ἔβλεν δὲ ὑπὸ τοῦ ἀγκῶνος τῆς ὄχθης ὡς προσυλάττοντο, αὐτὴν ἐκ τῶν ἀνωτέρων τηλεβοστασίων τῆς ἑτέρας ὄχθης. Ἐπειτα δὲ τὸ πῦρ τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν πυροβολιστῶν ἀπέδιωξε τοὺς αὐτοκρατορικοὺς πρὸ τῆς γεφύρας ἐκ τῆς θέσεως τῶν καθόσον δὲν εἶχεν ὀχυρώματα πρὸς βοήθειαν. (Διάβασις τοῦ Leach ὑπὸ Γενιστάδου Ἀδολφου). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παριστάνεται τὸ τεχνικώτατον τῶν ἱστορουμένων κατορθωμάτων. Ἐκεῖ ἐφανεύθη ἡ ἀγέραιος Τιλῶ, ὁ Βλοῦερ τῶ ἰ' αἰῶνος μετὰ 50 ἐκστρατείας καὶ 36 γίνεας!

μάτων, όταν μάλιστα διά φυσικά, ἢ τεχνητὰ ἐμπόδια ἢ προσπέλασις εἰς αὐτὰ κατανατᾷ δύσκολος, ὥστε ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ δυνάμεθα νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὴν φυλακὴν αὐτῶν εἰς ὀλιγάριθμα στρατευματα. Ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἔχομεν μικρὰν καὶ οὐχὶ ἀρκούντως εἰς τὰ πολεμικὰ ἐξοπλισμένην δύναμιν, ὥστε νὰ ἀναλάβωμεν ἐπιθετικὸν πόλεμον, συμφέρει οὐχ ἥττον νὰ συστήσωμεν συνεχῆ ὀχυρώματα ἐνθαρρύνοντες δι' αὐτῶν τοὺς στρατιώτας, ὅπως μένωσιν εἰς τὰς θέσεις τῶν' τέλους παρατείνουμεν τὴν ὀχυρωτικὴν γραμμὴν καὶ ὅταν θέλωμεν νὰ συνάψωμεν δύο ἐρύματα, τὰ ὅποια ἀνευ τούτου ἔμενον μεμονωμένα καὶ ἔρημα.

Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ἀπλοῦστατον σχέδιον νομίζομεν καὶ καταλληλότερον· ὑπάρχει δὲ τοῦτο γραμμὴ εὐθεῖα ἐκ μεγάλων διαστημάτων διακοπτομένη ὑπὸ σφηνοειδῶν ὀχυρωμάτων, δεχομένων τὴν φρουρὰν καὶ ὀπωσοῦν ἀσφαλιζόντων (σχ. 1). Ὅπου δὲ φοβούμεθα μήπως ἐκβιασθῆ ἡ ὀχύρωσις, συμπλησιάζομεν τὰ σφηνοειδῆ προτειχίσματα, ἢ συνθλῶμεν (σχ. 2—3) τὸ μεταπύργιον καθ' ἕκαστον διάλειμμα. Τὸ τελευταῖον μάλιστα τοῦτο σχῆμα φαίνεται προτιμώτερον καθότι ἀφίνει δύο μόνον μέρη προσβολῆς ἀντὶ τριῶν κατὰ τὸ αὐτὸ μήκος. Τὸ ψαλιδοειδές (σχ. 4) φέρει ἐξοχὰς ὁμοίως προσβλητάς, ἀλλὰ μεμακρυσμένας σχεδὸν ἀπ' ἀλλήλων, ὅσον τὰ προσβαλλόμενα μέρη τοῦ προηγούμενου σχήματος.

Τὸ προιονῶδες σχῆμα (σχ. 5—6) συγκείμενον ἐκ μακρῶν ἐπιφανειῶν καὶ μικρῶν πλευρῶν συναπτομένων πρὸς ἀλλήλας ἐν εἴδει ὀρθῆς, ἢ ἀμβλείας γωνίας συμφέρει εἰς ἐκτεταμένον μεταπύργιον, ἢ εἰς κοινωσίαν δύο ἀφαστώτων ὀχυρωμάτων. Τοῦτου δοθέντος, ἐκτελεῖται ὡς τὸ πρόωγμα, ῥιπτομένης τῆς γῆς εἰς τὰ ἔξω. Ὁ τρόπος μάλιστα οὗτος ὀλίγησιν χρήζει ἐργασίας, οὔτε ἐμποδίζει τὰ ἐπιθετικὰ κινήματα τῶν ἀμυνομένων. Εἰς δὲ τὰ συνεχῆ μέρη μεγάλης σειρᾶς ὀχυρωμάτων παραδεχόμεθα τὸ τῶν προμαχώνων σχῆμα (σχ. 7—8).

Ὅταν δὲ τὸ γενικὸν περίγραμμα συστήματος ὀχυρώσεως τύχη πολυγώνον, ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια περὶ τὴν ἄμυναν τῆς πρωτίστης ἐξοχῆς εἰς τὴν γωνίαν τοῦ πολυγώνου. Οὐ μόνον πάντα τῶν τηλεβόλων τὰ πυρὰ ἐκ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὀχυρωμάτων στρέφονται συγκεντρωμένα πρὸς αὐτὸ τὸ μέρος, ἀλλὰ χρεῖας τυχοῦσης, συνθλάται καὶ ἡ ἐξοχὴ ἐν σχήματι εἰσεχούσης γωνίας, ἢ ψαλίδος μετὰ πλευρῶν ἢ ἐὰν θέλωμεν νὰ κατέχωμεν αὐτὴν τὴν ἐξοχὴν, κατασκευάζομεν περιχαράκωτον γωνίαν, ἢ μηνσοειδῆ πύργον εἰς τὰ ἐμπροσθεν τοῦ διὰ προμαχώνων μετώπου.

(Ἐκ τοῦ περὶ ὀχυρωτικῆς βιβλίου τοῦ Henri Yule λοχαγοῦ τῶν μηχανικῶν ἐν Βεγγάλῃ. *Journal des armes spéciales*).

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Ἐξεδόθη ἐσχάτως ὁ νέος περὶ στρατολογίας νόμος τῆς Αὐστρίας· ἐξαιροῦνται δὲ ταύτης ὁ μονογενὴς υἱὸς χήρας, ἢ πατρὸς γέροντος ὑπὲρ τὰ 70 ἔτη, ὁ μονογενὴς ἀδελφὸς ὀρφανῶν κορασιῶν, οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ σπουδασταὶ τῆς θεολογίας ὅποιοιδήποτε θρησκευματοῦ, οἱ λειτουργοὶ (εἴτε ὑπάλληλοι καθ' ἡμᾶς) τοῦ δημοσίου, οἱ διδάσκαλοι σχολείων καὶ λυκείων, οἱ δόκτορες πανεπιστημίου τινὸς αὐστριακοῦ, οἱ μαθηταὶ ἐγγεγραμμένοι ἐντιμὴ ἀκαδημίᾳ, ἢ σχολείῳ φιλολογίας καὶ ὀρυκτολογίας, οἱ κύριοι κληρονομικῶν κτημάτων καλλιεργούντες αὐτοὶ ταῦτα καὶ οἱ ἀσθενεῖς, ἢ χρονικῶς πάσχοντες.

Ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ 20 ἔτους συμπληρωθέντος διαρκεῖ εἰς 8 ἔτη. Μετὰ τὸ τέλος τούτων οἱ ἀπολυθέντες ἀποτελοῦσι μέρος τῆς ἐφεδρείας.

— Καταδιωκομένων τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τινος ἐν τῷ Ἀναμιτικῷ βασιλείῳ, εἴτε τῆ Κοκινσίην, 4800 Γάλλοι καὶ Ἰσπανοὶ ἐστράτευσαν κατ' αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Τουράνης πόλεως παραλίῳ τῆς χώρας ταύτης, οἱ σύμμαχοι οὗτοι ἔλαβον 150 τηλεβόλα κατασκευασμένα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτόθι ὑπὸ Γάλλων. Ἀλλὰ καὶ τὰ φρούρια τὰ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ ἦσαν ἔργον ἀξιωματικοῦ τοῦ στρατοῦ τοῦ 15^{ου} Λουδοβίκου. Ὁ ὄρμος τῆς εἰρημένης πόλεως ὀχυρωμένος ὑπὸ πεπαιδευμένου τινὸς Ἰησοῦτου τοῦ Artaire ἔχει σχῆμα κυκλικὸν καὶ ἔκτασιν πέντε χιλιομέτρων εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ ἐκβάλλει ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς, πέντε δὲ μίλια περαιτέρω κεῖται ἡ πόλις.

Φαίνεται ὅτι οἱ ἐκεῖ τυχόντες ἱεραπόστολοι προανήγγειλαν εἰς τοὺς χριστιανούς (εὐρίσκονται δὲ πολλοὶ) τὴν μετ' ὀλίγον μέλλουσαν ἐστρατείαν τῶν Εὐρωπαίων. Ὄθεν οἱ χριστιανοὶ ἀνεχώρησαν ὅπως ἐπιστρέψωσι μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐγχώριος φρουρὰ μαθούσα τὴν ἐπαπειλουμένην εἰσβολὴν κατέλιπε τὰ φρούρια προχωρήσασα εἰς τὰ ἐνδότερα, ἔμειναν δὲ μόνον τινὲς εἰς τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν.

Ἐβρέθη δὲ εἰς τὴν Τουράνην καὶ σημαία φέρουσα τὸν ἐσταυρωμένον. Κατὰ τοὺς ἱεραποστόλους οἱ αὐτόχθονες εἰδείκνυον αὐτὴν εἰς τοὺς παρ' αὐτοῖς ὑπόπτους καὶ ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ τὴν πατήσωσι, θεωροῦντες αὐτοὺς ὡς χριστιανῆς τοὺς ἐβασάνιζον.

Οἱ κάτοικοι, ἔχθροὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς χώρας, ὑπάρχουσι πυρολάτραι καὶ προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον οὐ μόνον ἀνατέλλοντα, ἀλλὰ καὶ δύοντα· λατρεύουσι δὲ καὶ τὴν σελήνην ὡς θεότητα τῆς νυκτός. Εὐρίσκονται καθ' ὅλον τὸ βασίλειον καὶ 300 ἱερεῖς τοῦ καθολικοῦ δόγματος, ἐξ αὐτῶν δὲ τὸ $\frac{1}{3}$ ἐντόπιοι.

Ὁ στρατὸς τῶν Κοκινσίνων ἐκ 40,000 ἀνδρῶν συγκαίμενος ἦτο κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Moys, εἶτε περὶ τὰ μεθόρια τοῦ Cambodge.

Σκοπὸς τῆς ἐισπρατικῆς λέγεται ἡ ἄλωσις τῆς μητροπόλεως καλουμένης Οὐέ. Ὁ ναύαρχος ἐμελέτα νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς αὐτὴν ἅμα λάβῃ καταπρακτικὴν, ἢ ἀποφατικὴν ἀπάντησιν τοῦ αὐτοκράτορος ἐν τῷ τῆς προθεσμίας 10 ἡμερῶν. Κυριευθείσης τῆς πρωτεύουσας, ὅλον τὸ Ἀναμιτικὸν βασίλειον περιέχον 6,000,000 κατοίκων ἀνήκει εἰς τοὺς νικητάς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ πρωτεύουσα αὕτη ὠχυρώθη ἐκ πολλοῦ ὑπὸ τριῶν ἀξιωματικῶν Γάλλων Dayol, Chaigneau καὶ Vannier, ἔχει τάφρον 13 χιλιομέτρων περιμέτρου καὶ 30 μέτρων πλάτους. Τὰ ποταμίσματα τῆς ὑψοῦνται εἰς 20 μέτρα καὶ φέρουσι 4500 τηλεβόλα· διότι οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ ἔχουσι κατεσκευασμένα 2500. Ἀλλ' ἡ φρουρὰ σύγκειται ὑπὸ ἰθαγενῶν, ὥστε ἡ ἄλωσις τῆς πόλεως θεωρεῖται ὡς βεβαία, τόσῳ δὲ μᾶλλον ὅσῳ ὁ αὐτοκράτωρ μισεῖται παρὰ πάντων, ὅθεν καὶ ἡ κυβέρνησις στερεῖται δυνάμεως, καθὼς καὶ ἠθικῆς.

Ἐν τοσοῦτῳ ὅμως (γράφει τις ἀξιωματικὸς) ζῶμεν εἰς κωστικώτατον κλίμα, πλυνόμενον ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ χειμάρρους ὑδάτων. Κοιμώμεθα κατὰ γῆς ἐν μέσῳ μυριοπληθῶν μυρμηκῶν, σκνιπῶν καὶ ἄλλων ἐντόμων πολλῶν φοβερωτέρων παρὰ τοὺς αὐτόχθονας ἐχθροὺς ἡμῶν· διότι οὔτε ἀμυχὴν καὶ προξένησαν εἰς ἡμᾶς τὰ τηλεβόλα των. Τροφὴν λαμβάνομεν ἐκ τῶν πλοίων· ἀγαθὴ δὲ τύχη τὸ κυνήγιον ὑπάρχει ἄφθονον, καθὼς καὶ ἡ πυρῆτις. Τὴν νομίζεις ὅτι ἐτρώγομεν χθῆς ὑπὸ τὴν σκηνήν, εὐχυμοτάτους κέρδικας, χρυσόχρους χαραδριοὺς ἡδυτάτους· καὶ ὅπ- τὸν πίθηκον νοστιμώτερον οὔτινος δῆποτε ἄλλου ζώου τρεφομένου εἰς τὰς παχείας βοσκὰς τῆς Νορμανδίας. Τὸ δεῖπνον τοῦτο ἄξιον τοῦ Δουκούλλου ἐξῆλθεν ὅλον ἐκ τοῦ σωλήνος τοῦ τυφεικίου μου.

— Αναγινώσκειται εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ Hong-Kong (πόλεως πικραλίου τῆς Κίνας).

Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Πεκίνου ἀναγγέλλουσι τὰ ἐτοιμαζόμενα ὀχυρώματα εἰς τὸ Poi-Ho ὅπως ἐμποδίζονται τὰ ξένα πλοία νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὸν λιμένα. Ἐναντίον δὲ τοῦ 51 ἄρθρου τῆς γενομένης συνθήκης οἱ Σίνοι ἐξακολουθοῦσι νὰ ὀνομάζωσιν ἡμᾶς βαρβάρους.

— Ἡ κατὰ τῆς Κίνας εἰσπρατεία τῶν Ἀγγλογάλλων κατέστρεψε μὲν τοὺς κατὰ τὴν λεγομένην Κιτρίνην θάλασσαν πλήθοντας πειρατάς, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πειρατείαν τόσον εὐκόλως. Διότι ἡ πειρατεία τῆς Κίνας εἶναι σχεδὸν ἐθνικὸν τι κατὰσημα, ὥστε ἔχει πολλὰς μεγάλην ἐπιβρῶσιν εἰς τὰ δημόσια πράγματα. Τὰ στίφη αὐτῆς στρατο- λογοῦνται ἐκ τῶν ἐσχάτων καὶ ταπεινοτάτων τάξεων τῆς κοινωνίας, τῶν κακούργων, τῶν φυγοδικῶν, τῶν ληστῶν καὶ ἐνίοτε καταντῶσιν

εἰς 50 καὶ 60,000, ὅσον καὶ Εὐρωπαϊκὸς τις στρατὸς, κινουῦνται δὲ πάντες οὗτοι στρατηγούμενοι ὑπὸ τινος ἀξιωματικοῦ περιπεσόντος εἰς δυσμένειαν τῆς κυβερνήσεως, ἢ ἡδικημένου.

Οἱ μυοπάρωνες, εἶτε τὰ πειρατικὰ αὐτῶν σκάφη πολλάκις ὡς 600 συγκροτοῦσιν ὀλόκληρον καὶ φοβερὸν στόλον, ἐμφιλοχωροῦσι δὲ μάλιστα εἰς τὰ παράλια τοῦ Fokien, ὅπου τὰ κακουργήματά των ἐνεργοῦνται μετὰ ἀσυνήθους τῆλμης. Οἱ Ἄγγλοι κατέστειλαν τοὺς τρομεροὺς τούτους πειράτας ὅσον τὸ πάλαι ὁ Πομπήιος τοὺς τῆς Κιλικίας. Ἀλλ' οἱ κακούργοι ἐτόλμησάν ποτε καὶ νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἢ δὲ ναυμαχία διήρκεσεν εἰς τρεῖς ὥρας, ἕως ἰδόντες ὅτι ἀπέβαλον τὰ $3/4$ τῶν πλοίων καὶ 400 ἀνθρώπους δι- σώθησαν διὰ τῆς φυγῆς.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΑΡΒΕΛΗ.

Ἐκλείπουσιν ὁσημέρι οἱ ἀθληταὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ οὕτω παρέρχεται ἐντὸς ὀλίγου ἢ μεγαλεπήβολος ἐκείνη γενεά, ἥτις ἐξεδί- κησε τοσαύτας ἄλλας προηγηθείσας!

Ὁ ἀποθανὼν τῇ 10 Νοεμβρίου συνταγματάρχης Ν. Σκαρβέλης ἀνεδείχθη ἐξ ἀρχῆς ἄξιος τοιοῦτου ὑψηλοῦ προορισμοῦ. Γεννηθεὶς εἰς τὴν εὐκνησστάτην βασιλίσσαν τῶν Ἑλληνικῶν νήσων τὴν Χίον, χώραν ἱερὰν ποτε τοῦ λογίου οὐχ ἦττον, ἢ τοῦ κερδίου Ἐρμού, ἔμελλε νὰ ἀνατραφῇ εἰς τὴν φιλελεύθερον Ἀχαΐαν, αὐτόθεν δὲ ἦδη ἔφηβος ἀπεδήμησεν εἰς Τεργέστην. Ἀλλ' ἐκεῖ δὲν ἐβράδυνε νὰ μάθῃ ὅτι ἡ σημαία τοῦ Σταυροῦ ἀνεπετάσθη εἰς τὰς βορείους ἐσχατίας τοῦ ὀθωμανικοῦ βασιλείου. Ὅθεν δραμῶν κατετάχθη εὐθὺς εἰς τὸν ἱερὸν ἐκείνου λόγον, ὅστις ἦτο πεπρωμένον νὰ ἐγκαινιάσῃ τὸν μέγαν ἀγῶνα διὰ μεγάλης θυσίας. Διότι τῶντι μετὰ τινα χρόνον ἔπεσον οἱ συγκροτοῦντες αὐτὸν ἐπίλεκτοι, καθὼς οἱ τριακόσιοι τοῦ Λεωνίδου προμαχόμενοι τῆς πατρίδος, μόλις δὲ αὐτὸς μετ' ὀλίγων ἄλλων ἐκφυγῶν τὸν πρῶτον ἐκείνου ὀλεθρὸν κατέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων ἀντήρκεσεν ἦδη βροντωδεστέρα. Προστε- θεὶς λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα εἰς τὸν νεωστὶ συνιστώμενον τακτικὸν στρα- τὸν ἠγωνίσθη, ἐταλαιπωρήθη, ὑπέμεινε τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας καὶ τὸν παγετὸν τῆς νυκτός, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ἐπολιόρχησε τὴν Τρίπολιν, προσέβαλε τὴν Ναυπλίαν, ἠκολούθησεν, ἀλλὰ ματαιῶς ὡς λοχαγὸς τὸν Φαβιέρον καὶ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα του, ἐπολέμησεν εἰς τὸ Χαϊδάριον, εἰσῆλθε δὲ μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοῦ ὀνομαστοῦ Κριε- ζώτου καὶ εἰς τὴν κινδυνεύουσαν τότε τῶν Ἀθηνῶν ἀρόπολιν παντα-

χοῦ ἀνδρείος καὶ ἀτρόμητος. Καταστάσης δὲ τῆς εἰρήνης καὶ μετ' αὐτὴν τῆς βασιλείας διέπρυσεν ὁμοίως κατὰ τὴν ἀκριβείαν τῶν στρατιωτικῶν καθηκόντων ἀγαπῶν πάντας ὡς ἀγαθὸς πολίτης, πρὸ πάντων δὲ τιμώμενος ὡς ἄξιος ἀρχηγός.

Ἐπεθύμουν ἐνταῦθα, εἰ δυνατόν, νὰ παραδράμω τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ἄθλον οὐχὶ τοσοῦτον ὡς ἀνωφελῆ καὶ πειρττὸν, ἀλλὰ διότι ὁ βίος τοῦ Σκαρβέλλη ἦτο ἤδη πλήρης, ὁμοίαζε στάχυν κατάκαρπον, οὐτ' εἶχεν ἀνάγκην νέας δόξης. Ἡ φορὰ ὅμως τῶν πραγμάτων ἐπέρχεται ἐνίοτε βιαίῃ καὶ ἀκάθεκτος. Ὅσονδήποτε ἰσχυρὰ ὑπάρχει ἡ πεποίθησις ἡμῶν περὶ τῆς αὐτεξουσιότητος τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἀγόμεθα καὶ φερόμεθα ὑπὸ τῆς παλιντροπῆς τύχης, γινόμενοι συχνάκις ἀκουσίως ὄργανον ἀνεξιχνιάστων βουλῶν τῆς θείας προνοίας, ἢ τῆς εἰμαρμένης καὶ συνεργούντες εἰς σκοποὺς, τοὺς ὁποίους οὐδόλως κατανοοῦμεν, ἢ εἰς ἀποτελέσματα ἀπώτατα, τὰ ὁποῖα οὔτε νὰ ἴδωμεν προφθάνομεν.

Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀνδρείου Σκαρβέλλη ἦτο ἤδη γνωστὴ ἐξ ἄλλων ἔργων. Διὰ τοῦτο πλῆθος ἀνθρώπων διαφόρων τάξεων παρηκολούθησαν τὴν ἐκφορὰν τοῦ διχασμοῦ νεκροῦ καὶ σπανίως ἐφάνησαν ἄλλοτε τοιαῦτα σημεῖα δημοσίου πένθους. Ἐκ τῶν προπεμπόντων ὅμως αὐτὸν εἰς τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν ὀλίγοι ἴσως διελογίσθησαν ποτε τὰς θλίψεις, αἱ ὁποῖαι ἀνεπαισθήτως ἐμάρχινον τὸ σῶμά του καὶ ἐπετάχυνον τὴν καταστροφὴν του. Δύστηνοι ἡμεῖς! ἐκτιμῶμεν τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὸν χάσωμεν, καθὼς ἀριθμοῦμεν τὰς ὥρας, ἀφ' οὗ παρῆλθον ἤδη. Τοιοῦτοτρόπως ἀπομεμονωμένος εἰς τὰ ἐκυτοῦ ἕκαστος ὀλίγον φροντίζει τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἰδιοτέλεια καὶ τοὺς ἰδιώτας καταστρέφει καὶ τὰς πολιτείας ἐπιβουλεύεται. — Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀποθανὼν οὐδεμίαν πλῆρον ἔχει ἀνάγκην τῆς ὀψίμου ἡμῶν συμπιθείας, ἀς μεταφέρωμεν καὶ αὐτὴν εἰς τὴν τεθλιμμένην του οἰκογένειαν παρηγοροῦντες ὅσον δυνάμεθα τὴν συμφορὰν τῆς, ἐπικαλούμενοι δὲ πρὸ πάντων τὴν πατρικὴν τῆς Κυβερνήσεως κηδεμονίαν ὑπὲρ τῶν ὄρφανῶν τοῦ ἀποθανόντος τέκνων.

Χαῖρε, ἀγαθὲ καὶ γενναῖε Σκαρβέλλη! Πολλοὶ ἐκ τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων καὶ τῶν γνωρίμων σου ἐμακρύνθημεν κατηφεῖς καὶ πενθοῦντες ἀπὸ τοῦ τάφου σου· ἀλλὰ θέλωμεν πάλιν καὶ πολλάκις βντίζει αὐτὸν μὲ σπονδὰς εἰλικρινῶν δακρύων, ὅσάκις μάλιστα καὶ ἄλλων τάφων ἀνοιγομένων πλησίον σου ἐρχόμεθα εἰς τὴν αἰώνιον τῶν λειψάνων σου κατοικίαν. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἀνδρεία, ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ καρτερία σου θέλουσι χρησιμεύει διὰ παντός ὡς ἀξιολύμητον παράδειγμα εἰς τοὺς ὑπολειφθέντας κατόπιν σου.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν.

I. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ, Ὑπομάρτυς.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Δικαιοσύνη καὶ γεναιότης τῆς σεπτῆς ἡμῶν Βασιλείσσης. — Ὁ Λάμπρος Κατζόνης. — Περὶ ὀχυρώσεως. — Ποικίλα. — Νεκρολογία. — Ὁ Ἰππότης τοῦ Ἐρυθροῦ Οἴκου, μυθιστόρημα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμὰ (Παράρτημα).

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Εἰδοποιοῦνται οἱ συνδρομηταὶ ἡμῶν, ὅτι ἐνῶ ηὔξησε τὸ φυλλάδιον καθ' ἡμισυ τυπογραφικὸν φύλλον, ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μένει ἡ αὐτή.

Τὰ ἔξοδα ἀποστολῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν λογίζονται εἰς βάρος τῶν συνδρομητῶν.

Ἡ συνδρομὴ τοῦ νέου ἔτους ἀρχεται ἀπὸ 1 Ἀπριλίου ε. ε. καὶ εἶναι ἐτησίαι διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως.

Ὅστις ἐν τῇ πατριωτικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι προσφέρει πλεον τῶν 50 δραχμῶν ἑκτακτον δωρεάν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, θέλει κηρύττεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀπομάχου ὡς εὐεργέτης.

Ὅσακις ἀλλάσουν τόπον διαμονῆς οἱ συνδρομηταί, δηλοποιοῦσιν ἀρμοδίως τοῦτο πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἀπομάχου.

Ὅστις κακαγράψει δέκα συνδρομητάς, λαμβάνει τὸ φυλλάδιον δωρεάν.